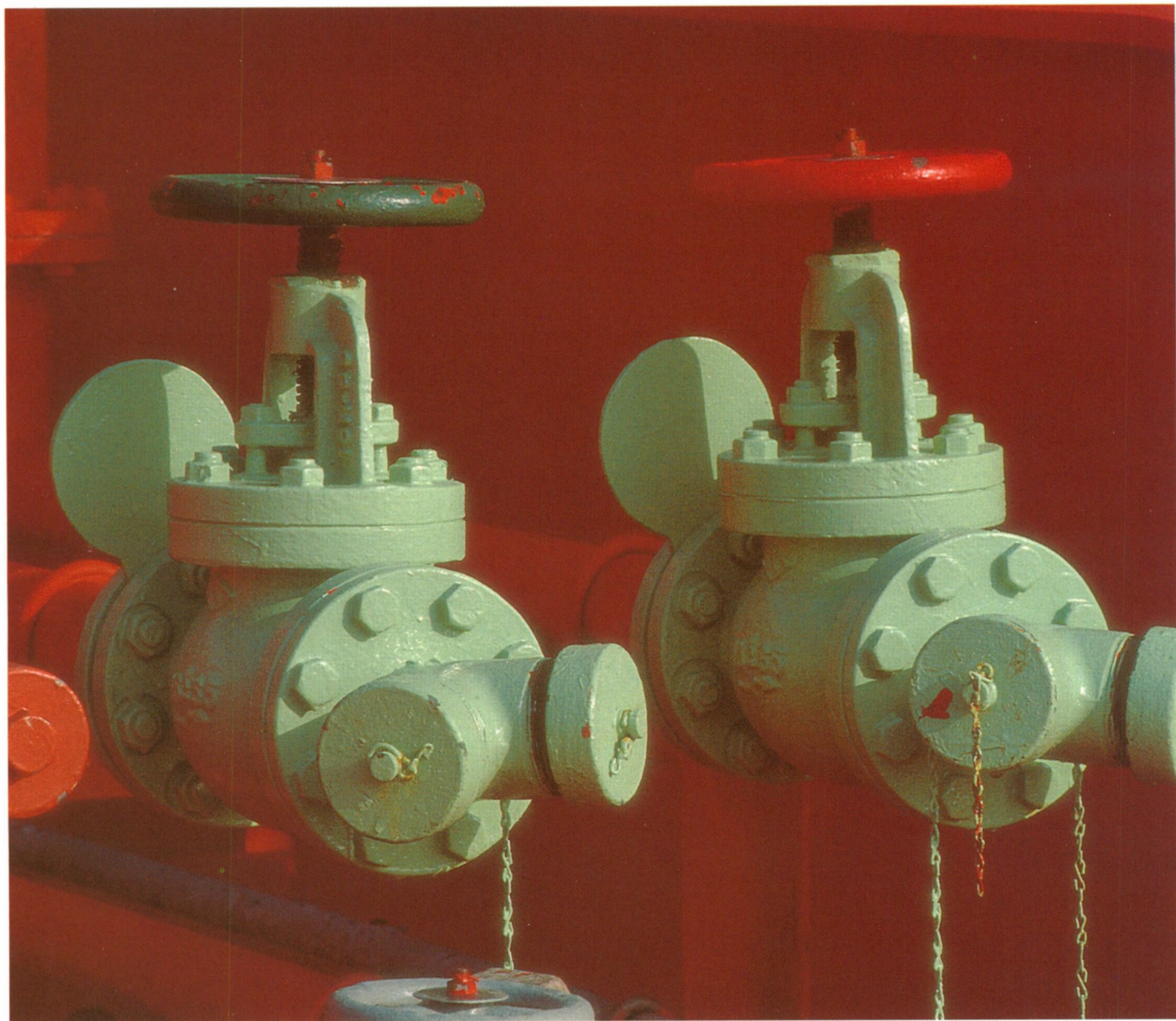

WEST-VLAANDEREN WERKT

50 jaar Kledingfederatie

Link

Mythes rond woonbehoeften

Nieuwe tarieven voor Vlaamse successierechten

WES

1.1997 • 39e Jaargang • Tweemaandelijks uitgave • Verschijnt niet in juli en augustus

*Jo Vanhoutte en
Veerle Baele
KMO-Account Managers*

KREDIET AAN DE NIJVERHEID : DE KMO-PARTNER

- ☐ Een volledig produktaanbod aangepast aan de grootte van uw bedrijf ...
- ☐ Een snelle en flexibele dienstverlening in uw eigen regio ...
- ☐ Actuele informatie, advies en ondersteuning ...
- ☐ Een bankier die oog heeft voor uw specifieke behoeften ...
- ☐ Een adviseur die zicht heeft op de totaliteit van uw bedrijf ...

Vragen ?

Neem vandaag nog contact op met ons : KREDIET AAN DE NIJVERHEID -
Bedrijvenzetel

KMO-cel

Godshuislaan 94 - 8800 ROESELARE

☎ 051/24.54.00 - Fax 051/24.53.58

Wie ons kent, wint

Westvlaams
Economisch
Studiebureau vzw
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
Telefoon: 050/35.84.42
Telefax: 050/36.31.86
Postrekening: 000-0125243-16
BTW: 408.382.668
e-mail wes@innet.be

Abonnement 1997:
595 fr. (BTW en port
inbegrepen)
Postrekening:
000-0125243-16
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Ontwerp lay-out
Johan Mahieu, Brugge
Drukkerij
Groeninghe, Kortrijk
Foto Kaft
Unidia, Gent

2
Redactioneel
Link: de peterschapsformule van de GOM-West-Vlaanderen

4
J. Theys
Mythes rond woonbehoeften

13
S. Janssens en J. De Decker
Nieuwe tarieven voor Vlaamse successierechten: vanaf 1 januari 1997

16
E. Magnus
50 jaar Kledingfederatie

19
Tabel: Gemiddeld inkomen per aangifte, per inwoner en
mediaaninkomen in West-Vlaanderen (inkomensjaar 1994)

20
Het verloop van de sociaal-economische indicatoren en
de conjunctuur in West-Vlaanderen, toestand maart 1997

23
Kort genoteerd

27
Spectrum
Ruimte om te ondernemen / GOM vraagt ruimte voor werk /
Innovatie- en Incubatiecentrum / Daikin / Holyman-Sally Ferries /
Deceuninck / Gaselwest / Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen /
Doorgangsbouw Kortrijk / Remi Claeys Aluminium /
Midest '97 / Grafische sector / Doelstelling 5b /
Kusttoerisme / Meeting in Brugge

32
Technologietransfer

36-37
Agenda

40
Voordrachten

43
Op de leestafel

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid
van de auteur

Beschermcomité
Baron P. van Outryve
d'Ydewalle,
Ere-gouverneur,
Ere-voorzitter WES
De heren H. Smissaert (†),
P. Monballyu (†) en
H. De fauw (†),
Ere-voorzitters
Raad van Beheer WES
Prof. Dr. O. Vanneste,
Gouverneur,
Voorzitter WES
De heren G. Defreyne,
J. Durnez, G. Naeyaert,
F. Peuteman,
Mevrouw M.C. Van der
Stichele-De Jaegere,
de heer W. Vens
Leden van de
Bestendige Deputatie

Redactiecomité
De heren L. Bockstaele (†),
A. Calus, P. Claerhout
G. Declercq,
P. Delafontaine,
P. Kerckaert,
P. Meurrens, J. Pattyn,
J. Theys,
P. Van den Avenne,
N. Vanhove

Redactiesecretaris
B. De Proost

Redactiesecretariaat en
publiciteitsvoorwaarden
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Verantwoordelijke uitgever
N. Vanhove,
Krakkestraat 3,
8200 St.-Andries (Brugge)

Link: de peterschapsformule van de GOM-West-Vlaanderen

Voor bedrijfsleiders heeft informatie een janusgezicht: het is stuwend en remmend tegelijk. Hoe meer tijd aan informatieverzameling besteed wordt, hoe minder tijd er rest om de relevante informatie in daden om te zetten.

Relevante informatie dient bijgevolg actueel, concreet en praktijkgebonden te zijn.

In die optiek heeft de GOM - West-Vlaanderen het LINK-programma ontwikkeld.

Het doel van dit programma is een uitwisseling van ervaring en knowhow tot stand te brengen tussen grote en kleinere ondernemingen inzake techniek, export, milieu en financiën.

In die zin sluit deze formule aan bij de heersende trend om onder het peterschap van een kaderlid uit een grote, internationaal gerichte onderneming de leiding van KMO's te begeleiden bij de verdere uitbouw van hun onderneming.

Reeds zes jaar geleden is de GOM - West-Vlaanderen gestart met een initiatief dat gebaseerd was op de ervaringsuitwisseling tussen grote ondernemingen en KMO's. Aan de basis van dit initiatief lag het besef dat heel wat knowhow en ervaring te vinden zijn bij het kaderpersoneel van grote, internationaal gerichte West-Vlaamse ondernemingen.

Daarentegen worden KMO's, precies omwille van een gebrek hieraan, dagelijks geconfronteerd met problemen waarvoor zij niet onmiddellijk de juiste oplossing vinden. Dit initiatief, op punt gesteld en verruimd, vormt nu de basis van het nieuwe LINK-programma.

LINK bestaat uit vier deelprogramma's: techniek, export, milieu en financiën.

De werkwijze is echter steeds identiek.

Bedrijfsleiders en kaderleden van KMO's en een advies- en begeleidingsgroep van deskundigen van grote ondernemingen worden op regelmatige tijdstippen samengebracht. De groepen worden bewust klein gehouden om de interactie tussen de verschillende deelnemers te optimaliseren. Een ervaren bedrijfsleider treedt op als moderator en coördinator.

Naast het basisthema dat als rode draad dient tijdens de sessie, worden bestaande problemen door de deelnemende KMO's aangebracht zodat zij zelf de inhoud van de workshops mee bepalen. De uiteenzettingen zijn kort en beperkt in aantal zodat de klemtoon van de sessies op de discussies ligt.

Voor de deskundigen biedt het programma de mogelijkheid om beter inzicht te krijgen in de problematiek van de KMO die in vele gevallen hun toeleverancier of commerciële partner is.

Ontstaan uit de praktijk reikt het programma concrete oplossingen aan op de gestelde vragen.

Naast de uitwisseling van informatie, ervaring en knowhow tussen grote bedrijven en KMO's streeft het programma er eveneens naar om netwerken te vormen tussen de deelnemende ondernemingen.

Om die netwerkvorming en de communicatie te bevorderen worden de groepen heterogeen samengesteld. Bedrijfsleiders van KMO's uit verschillende sectoren kunnen aanvullende of afwijkende ervaringen belichten en als dusdanig de informatie, ervaring of kennis van de deskundigen vervolledigen. De uitwisseling gebeurt zowel van de grote bedrijven naar de kleinere als van de KMO's naar de grote, internationaal gerichte ondernemingen. Het is een win-win relatie.

LINK is voor de KMO's een interessant klankbord.

Het biedt de mogelijkheid om een idee aan een ervaren ondernemer voor te leggen, om de ontbrekende schakel binnen de bedrijfsorganisatie te ontdekken of om praktische antwoorden te krijgen op specifieke vragen.

De concrete toepassing blijft een zaak van de ondernemer zelf.

De bedrijfsleider zal de relevante informatie moeten gaan interpreteren in het licht van zijn eigen bedrijf.

Hij zal de gegevens uit de sessies moeten omzetten in concrete plannen.

Hij zal zelf de link moeten leggen tussen informatie en actie.

Het GOM-programma LINK is een onderdeel van de endogene streekontwikkeling die sinds jaren intensief in West-Vlaanderen wordt toegepast. De GOM - West-Vlaanderen opteert voor een thematische peterschapsformule gericht op de concrete vragen en problemen die bij het bedrijfsleven heersen.

MYTHES ROND WOONBEHOEFTE

J. Theys

Ere-adjunct-directeur-generaal GOM-West-Vlaanderen

Inleiding

Wie voor een gedegen regionaal-economisch beleid een strategie wil ontwikkelen, moet een geheel van doelstellingen en maatregelen in hun onderlinge samenhang in beschouwing nemen.

Het uitgangspunt voor het regionaal-economisch beleid in West-Vlaanderen is - sinds de oprichting van de West-vlaamse Economische Raad (WER) eind 1954 - steeds geweest een streven naar doelmatige rechtvaardigheid. Werkverschaffing als sleutelwoord werd afgewogen tegenover elementen van efficiëntie en effectiviteit, met grote aandacht voor sociaal-culturele aspecten en ook - zij het met accentverschillen in de tijd - voor een goede ruimtelijke ordening en ecologische aspecten.

Efficiëntie moest worden verzekerd, maar ook het zogenaamde equity-beginsel (billijkheid) kreeg een reëel gewicht. Maatregelen die sociaal-onverantwoorde pendel - waarbij de (tijds-)afstand een tijdsgebonden

zwakste delen van West-Vlaanderen. Een als het ware fasegewijze aanpak van de problemen - aanvang nemend op de as Brugge-Kortrijk en later uitdeinend over de gehele provincie - werd geacht de beste resultaten te kunnen opleveren.

Werkgelegenheid brengen bij de bevolking was het dragend element van het regionaal-economisch beleid. In West-Vlaanderen was men er zich van bewust dat de relatie werken en wonen - met mobiliteitsaspecten en aspecten van ruimtelijke ordening - ook maatregelen impliceerde op het vlak van huisvesting.

In de aanvangsfase van het regionaal-economisch beleid in West-Vlaanderen was de uitgaande pendel en de definitieve uitwijking nog zo groot, dat op het vlak van huisvesting - afgezien van problemen van stads- en dorpsherwaardering en de kwaliteit van het woning-aanbod in het algemeen - gebiedsgerichte maatregelen ten aanzien van het kwantitatieve aanbod zich niet of nauwelijks opdrogen. Bij de opmaak van

tegratie van opties op het vlak van ruimtelijke ordening, waaronder een keuze voor wat sindsdien genoemd werd 'gebundelde deconcentratie'¹.

De kwantificering van de woningbehoeften - van demografische oorsprong, omwille van oververdeling van woningen, te saneren woningen - werd tot in het midden van de jaren zeventig benaastigd door het Nationaal Instituut voor de Huisvesting (NIH). In 1976 verscheen nog 'Raming van de woningbehoeften op regionaal vlak tijdens de periode 1976-80'. Deze raming werd uitgevoerd ter voorbereiding van het economisch vijfjarenplan 1976-80.

Toen het NIH niet meer kon instaan voor het ramen van de woonbehoeften op regionaal vlak heeft het Westvlaams Economisch Studiebureau (WES) in feite deze taak op zich genomen voor de provincie West-Vlaanderen. De Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen (GOM - West-Vlaanderen) kreeg door de kaderwet van 15 juli 1970 houdende organisatie van de planning en economische decentralisatie, de opdracht onder meer de inventaris van de noden van de streek op te maken. De GOM - West-Vlaanderen maakte gebruik van de berekeningen van het WES. In 1978 - de GOM - West-Vlaanderen werd operationeel op 1 juni 1977 - werd als voorbereidend document voor het sociaal-economisch

Een onderzoek naar de kwantitatieve woonbehoeften zal altijd een benadering blijven. Essentieel is echter dat vermeden wordt dat door een gebrek aan toetsing van gegevens en aan kennis (ook in naburige landen) maatregelen worden genomen die de beleidsdoelstellingen doorkruisen.

element is - instandhouden of zelfs zouden doen aangroeien, werden principieel afgewezen.

Omdat strategiebepaling in wezen langetermijndenken is (of moet zijn) werd - om redenen van efficiëntie - besloten dat de inspanningen op het vlak van werkverschaffing initieel niet konden geconcentreerd worden op de

het eerste plan voor de Westhoek (1964-68) kreeg het aspect huisvesting wel reeds expliciete aandacht.

In het 'Richtplan voor de ruimtelijke ordening en ontwikkeling van de West-Vlaamse gewesten' - uitgewerkt in de jaren 1960-64 en gepubliceerd in 1968 - kreeg het aspect huisvesting heel uitdrukkelijk aandacht, met in-

¹ Richtplan voor de ruimtelijke ordening en ontwikkeling van de West-Vlaamse gewesten, opge-maakt door Studex vzw en het Westvlaams Economisch Studiebureau vzw, uitgave van het Ministerie van Openbare Werken en het Bestuur voor de Stedebouw en de Ruimtelijke Ordening, Brussel, 1968, blz. 92-100. In het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen kiest men thans voor de term 'gedeconcentreerde bundeling'.

plan 1981-85 een raming gemaakt van de huisvestingsbehoeften voor de periode 1980-90². Een moeilijkheid was onder meer - en ook op heden blijft dit zo - het ramen van in- en uitwijking. Door het WES werd een prognose uitgewerkt die voor de periode 1980-90 een vestigingsoverschot vooropzette van circa 7.000 personen voor West-Vlaanderen in zijn geheel; dit hield een afwijking in ten aanzien van de migratiesaldi van de voorgaande jaren (1971-75 : vestigingsoverschot van circa 1.600 personen). Het WES kwam voor de periode 1980-1990 tot een verwachte aangroei van het aantal gezinnen van circa 40.000 eenheden. Uit de volkstellingen van 1 maart 1981 en 1 maart 1991 is gebleken dat de toename in werkelijkheid 44.000 gezinnen beliep. Hierbij valt op te merken dat de periode 1980-90 in feite een vestigingsoverschot gaf van ruim 10.000 personen.

Op het einde van de jaren zeventig - begin van de jaren tachtig ging in Vlaanderen verhoogde aandacht uit naar de stedelijke ontwikkeling, het fenomeen van suburbanisatie en desurbanisatie en de absolute noodzaak om de open ruimte van verdere aantasting te vrijwaren³. Het aspect huisvestingsbehoeften werd dan ook geregeld tegen deze achtergrond gesitueerd.

Mythe : Geen of nauwelijks behoefte aan uitbreiding van het woningbestand

In diverse kringen en onder meer bij de planologen werd de redenering gehoord dat er in het verleden te veel werd gebouwd en dat er geen behoefte meer was - of nog nauwelijks - aan verdere inname van gronden voor woningbouw. De achterliggende gedachtengang steunde op de overtuiging dat er een quasi gelijklopendheid was tussen de (procentuele) aangroei van de *totale* bevolking en de (procentuele) toename van het aantal huishoudens (woningbehoefte). De aangroei van de bevolking was gering geworden en ingevolge de denataliteit ingezet na 1964, zou de toename van de bevolking naar nul tenderen. Bovendien was er de reële vaststelling dat de leegstand in Vlaanderen na 1970 bovenmatig was toegenomen. Het aantal leegstaande woningen (voor permanente bewoning) in procent van het aantal private huishoudens steeg in Vlaanderen van 2,7% in 1961 tot 3,2% in 1970 en 4,5% in 1981⁴. Een frictieleegstand van 2,5 à 3% wordt nood-

zakelijk geacht om een vlotte woonwisseling toe te laten.

In een artikel van 13 augustus 1984 in De Standaard van de hand van een gewezen bestuursdirecteur van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) werd voormelde gedachte als volgt verwoord :

'In het Rijk is tussen 1961 en 1981 (volkstellingen) de bevolking gegroeid met 7%. Welnu het aantal woningen voor gewoon verblijf nam toe met 19%. Er werd dus meer gebouwd dan strikt nodig was voor de stijgende bevolking hoewel met een bepaalde, evenwel geringe correctie moet gerekend worden ten aanzien van de grotere behoeften voor een stijgend aantal alleenwonenden'.

Door het WES is reeds vroeg gesteld dat de *totale* bevolking en de evolutie van die bevolking geen graadmeter is voor het bepalen van de aangroei van het aantal huishoudens en de woonbehoeften. Het sleutelement voor de benadering van de toekomstige behoeften is de bevolking naar zijn *leeftijdsopbouw*, samen met gegevens over wat genoemd wordt de decohabitatie-tendens⁵.

Voor het WES en de GOM - West-Vlaanderen was de stelling van de (meeste) planologen dat er nog nauwelijks behoefte was aan uitbreiding van het woningbestand uiteraard een uitdaging. Indien dit inzicht zou worden gevolgd dan kon dit verstrekkende gevolgen hebben bij het uitstippelen van het beleid, onder meer inzake sociale woningbouw.

Ook de Administratie voor Huisvesting was er zich van bewust dat nader inzicht was vereist over de woningbehoefte in Vlaanderen.

De Administratie voor Huisvesting bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - die per 1 maart 1987 de taken van het NIH overnam - deed eind 1986 een beroep op de Vlaamse GOM's om een woonbehoeftestudie uit te werken. Voorafgaand werd door het WES/GOM - West-Vlaanderen een methodologische nota uitgewerkt⁶.

De resultaten van de studie werden in 1987 gepubliceerd (1° druk in juli 1987; 2° druk in oktober 1987)⁷.

Voor Vlaanderen in zijn geheel werd de aangroei van het aantal huishoudens voor de periode 1985-90 geraamd op circa 103.000 eenheden (20.600 per jaar). Volgens de volkstellingen was het jaargemiddelde van de toename in de periode 1981-91 (echter niet volkomen

gelijkmatig gespreid) circa 23.500 eenheden.

Uiteraard moeten de resultaten steeds worden bekeken rekening houdend met de gehanteerde hypothesen. Moeilijk blijft steeds de raming van de in- en uitwijking. Voor Vlaanderen als geheel werd gerekend met een vertrekoverschot in de jaren 1986-90 van circa 17.100 personen⁸. Volgens de gegevens van de bevolkingsregisters en het rijksregister bleek er een vestigingsoverschot te zijn van circa 28.900 personen.

De raming van de woningbehoefte werd in kringen van planologen als onbetwistbaar te hoog bestempeld. In

² *Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1980-85*, in : Facetten van West-Vlaanderen, nr. 15, WES, Brugge, 1978, 60 blz.

³ Zie onder meer P. Cabus : De stedelijke ontwikkeling in Vlaanderen 1947-1976. Vaststellingen en indicaties voor een stedelijk beleid, in : *GERV-Berichten*, nr. 29, Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen, Antwerpen, december 1980, blz. 109-151.

⁴ Gegevens van de volkstellingen. Het onderscheid tussen woningen voor permanente bewoning en tweede verblijven en vakantie-woningen kon niet steeds accuraat worden vastgesteld.

⁵ Zie onder meer : Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1980-85, op. cit., blz. 6-13.

Zie ook : J. Theys : Volkstellingen : bron van basisgegevens dienstig voor het beleid, in : *West-Vlaanderen Werkt*, WES, Brugge, 1984-4.

⁶ Zie : Woonbehoeften in Vlaanderen 1985-90, 1990-95. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Administratie voor Huisvesting, Brussel, 2° druk, 1 oktober 1987, blz. 11.

⁷ Door de GOM's was de behoefte aan te vervangen (te slopen) bewoonde woningen geraamd op circa 71.400 eenheden en het aantal te rehabiliteren bewoonde woningen op circa 199.600 eenheden. Er werd gesteld dat naar verwachting hiervoor een periode van 20 jaar zou nodig zijn. In de 1° druk van de brochure stelde de Administratie voor Huisvesting het voor alsof het totaal woningbestand van onvoldoende kwaliteit (bewoonde woningen) amper een vierde van het totaal beliep.

⁸ Het NIS voorzag in de Bevolkingsvooruitzichten 1981-2025 voor Vlaanderen een vertrekoverschot van 44.855 personen voor de jaren 1986-90 en van 48.876 personen voor de jaren 1991-95.

Planologisch Nieuws, jaargang 1987, nr. 4, werd door de heer P. De Decker, van de Studiegroep Mens en Ruimte, de raming van de nieuwbouw als overschat bestempeld en werd de methode van raming aangevochten. Een reactie op het artikel werd door Planologisch Nieuws (waar de heer P. De Decker redacteur was) geweigerd, omdat deze reactie had kunnen geïnterpreteerd worden als een nogal persoonlijke aanval op de heer P. De Decker.

Ook door andere planologen werd de raming van de GOM's als overschat bestempeld en de methode was - wat kan worden aanvaard - voorwerp van kritiek. Door de heer P. Maes (geograaf-planoloog) werd onder meer de voorkeur gegeven aan een niet-lineaire regressieanalyse van de gemiddelde gezinsgrootte boven het gebruik van wat hij noemde 'twijfelachtige gezinnen-percentages'⁹.

De aandacht voor het behoud van de open ruimte bleef - volkomen terecht - groot, maar de evenwichtige afweging van de legitieme aanspraken vanuit diverse sectoren (wonen, werken, recreëren, verkeer, natuur) bleek een bijzonder moeilijke oefening te zijn, ook bij de verantwoordelijken op de diverse

departementen en de direct betrokken administraties.

In 1989 achtte de betrokken Gemeenschapsminister - met het jaar 2000 voor ogen - het aangewezen de vroegere woonbehoefteraming te actualiseren en de raming tot het jaar 2000 door te voeren. In december 1989 werden de resultaten gepubliceerd¹⁰.

Een Stuurgroep Woonbehoefte Vlaanderen 1990-1995-2000, die een aantal externe deskundigen (waaronder de heer P. Cabus) omvatte, gaf er de voorkeur aan om de berekeningen uit te voeren vertrekkend van een raming van de gemiddelde gezinsgrootte (per arrondissement) door middel van een niet-lineaire regressieberekening. Op te merken valt dat men kon beschikken (per arrondissement) over vier waarden, namelijk twee waarden uit de volkstellingen (1970 en 1981) en twee waarden ontleend aan het Rijksregister (1985 en 1988). Ten aanzien van het Rijksregister valt op te merken, dat deze instantie de publicatie van de gegevens over het aantal gezinnen tijdelijk heeft stopgezet omdat de betrouwbaarheidsgraad toen niet voldoende werd geacht.

De berekeningen konden steunen op nieuwe bevolkingsvooruitzichten van

het NIS. In de nieuwe bevolkingsvooruitzichten van het NIS¹¹ werden onder meer gunstiger migratiesaldi verrekend dan in de vorige Bevolkingsvooruitzichten¹².

Als - althans voor het WES - verrassend resultaat werd aangegeven dat de aangroei van het aantal huishoudens in de periode 1990-95 in Vlaanderen slechts circa 62.450 eenheden zou bedragen (tegenover circa 70.350 in de vorige raming). De verrassing was voor het WES nog groter wanneer sommige arrondissementale gegevens werden bekeken.

Volgens de nieuwe raming van de Administratie voor Huisvesting (AVH) was de aangroei van het aantal huishoudens in de periode 1990-95 voor het arrondissement Ieper te bepalen op 317 eenheden¹³. In de periode 1995-2000 zou er in het arrondissement Ieper een daling zijn van het aantal huishoudens met acht eenheden.

Door de GOM - West-Vlaanderen werd er - op basis van een motiverende nota van het WES - bij de betrokken Gemeenschapsminister aangedrongen op een herziening van de - te laag geachte - raming van de Administratie voor Huisvesting. Het verzoek om herziening bleef zonder gevolg. Er werd toch niet uitgesloten dat eventueel tot een verfijning van de berekeningsresultaten zou worden overgegaan.

Inmiddels werd ook voorbereidend werk geleverd voor het opmaken van een Structuurplan Vlaanderen.

⁹ P. Maes : Woonbehoefte in Vlaanderen 1990-95/1995-2000, in : *Planologisch Nieuws*, jaargang 10, nr. 2, 1990, blz. 124.

¹⁰ *Woonbehoefte in Vlaanderen 1990-1995, 1995-2000*. Tweede nota. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Administratie voor Huisvesting, Brussel, december 1989, 75 blz.

¹¹ Nationaal Instituut voor de Statistiek : Bevolkingsvooruitzichten 1988-2040, Brussel, 1989.

¹² Vergelijking van de migratiesaldi in de Bevolkingsvooruitzichten van het NIS voor Vlaanderen.

	Vooruitzichten 1981-2025	Vooruitzichten 1988-2040
Jaren 1988-89-90	-27.953	- 8.975
Jaren 1991 t/m 1995	-48.876	-14.466
Jaren 1996 t/m 2000	-50.034	-14.067

¹³ Vergelijking van de gegevens van de Volkstelling van 1 maart 1991 en van het Rijksregister per 1 januari 1996 wijst op een toename van circa 1.300 eenheden.

Archief WH

In 1990 verscheen het rapport 'Structuurschema huisvesting. Tweede fase. Eindverslag', opgemaakt door Mens en Ruimte (met als medewerker de heer P. De Decker). Het rapport werd opgemaakt in opdracht van de Gemeenschapsminister voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting en het Bestuur Ruimtelijke Ordening. De studie werd begeleid door de heren J. Lorent en R. Liekens van het Bestuur Ruimtelijke Ordening evenals door een Stuurgroep van betrokken administraties en externe deskundigen.

In het rapport - verwarrend en met tal van onnauwkeurigheden¹⁴ - werd voor Vlaanderen de bruto-uitbreidingsbehoefte (door aangroei huishoudens en nodige frictieleegestand) voor de periode 1990-95 berekend op 67.040 eenheden en voor de periode 1995-2000 op 41.480 eenheden. Er werd uitgegaan van een nodige frictieleegestand van 2,5 à 3%. De totale leegstand (van voldoende en van onvoldoende kwaliteit) werd per 31 december 1985 geraamd op 84.480 eenheden. Om de netto-uitbreidingsbehoeften te bepalen voor de periode 1985-2000, vond men er niets beter op dan de totale leegstand (84.480) van de bruto-uitbreidingsbehoeften af te trekken, wat betekent dat men de oorspronkelijk aanvaarde frictieleegestand (nodig in het begin van de ramingsperiode, zijnde 1985) in zijn geheel van de kaart veegde.

De netto-uitbreidingsbehoefte in Vlaanderen voor de periode 1985-2000 (15 jaar) bedroeg dan niet meer dan 160.580 eenheden.

In november 1990 verscheen, van de hand van Mens en Ruimte, het rapport 'Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Actualisering 1990. Eindverslag', in opdracht van de Gemeenschapsminister voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting en het Bestuur voor Stedebouw en Ruimtelijke Ordening.

Verwijzend naar voormeld Structuurschema Huisvesting werd gesteld dat het woningpatrimonium in Vlaanderen in de periode 1990-2000 moest aangroeien met 108.750 eenheden omwille van de aangroei van het aantal gezinnen. Mede verwijzend naar de brochure 'Woonbehoeften in Vlaanderen 1990-1995/1995-2000. Tweede nota' van de Administratie voor Huisvesting en de aldaar voor het jaar 1988 geschatte leegstand van ruim 80.000 woningen, kwam men tot de conclusie dat de reële woningbehoefte voor Vlaanderen voor de periode 1991-2000 slechts 10.995

eenheden bedroeg¹⁵, met in het geheel geen behoefte in de arrondissementen Antwerpen, Mechelen, Ieper, Aalst, Dendermonde, Eeklo en Oudenaarde.

Deze benaderingen werkten door op het beleid.

In een omzendbrief van 22 september 1992 van de betrokken Gemeenschapsminister werden richtlijnen gegeven betreffende het aansnijden van in de gewestplannen voorziene woonuitbreidingsgebieden. Terecht werd inbreiding als uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid vooropgezet. Terecht werd ook de noodzaak van een woonbehoeftenstudie op gemeentelijk niveau als noodzakelijk bestempeld vooraleer woonuitbreidingsgebieden op binnenvallende gronden (dit wil zeggen voor inbreiding) voor bebouwing vrij te geven. Fout ging het waar voor de kwantitatieve behoefte in feite de studie 'Woonbehoeften in Vlaanderen 1990-95, 1995-2000. Tweede nota' als uitgangspunt werd vooropgezet. In de omzendbrief werd aangegeven dat de administratie eventueel andere kwantitatieve studies als uitgangspunt kon voorstellen.

Het probleem van de kwantificering is een frustrerend gegeven gebleven voor de gemeentebesturen en aanvragen tot het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden werden op onterechte wijze geweigerd.

Als een frappant voorbeeld wordt hier verwezen naar de aanvraag van de stad Ieper in samenwerking met de WIH voor de realisatie van sociale woonkavels. Bij brief van 12 maart 1990 van de heer A. Denteneer, directeur-generaal van de Administratie voor Huisvesting, werd een ongunstig advies uitgebracht, gelet op de geringe behoeften aan sociale kavels in het arrondissement Ieper. De Administratie voor Huisvesting had in haar woonbehoeftenstudie (tweede nota voornoemd) de behoefte aan bijkomende nieuwbouw voor het arrondissement Ieper geraamd op 72 eenheden voor de periode 1990-95 en op nul voor de periode 1995-2000¹⁶. De behoefte aan sociale kavels (15%) was respectievelijk geraamd op elf en nul eenheden. De toename van het aantal huishoudens blijkt volgens de gegevens van de Volkstelling van 1 maart 1991 en van het Rijksregister per 1 januari 1996 in het arrondissement Ieper 1.300 eenheden te hebben bereikt.

Door het WES/GOM - West-Vlaanderen werd, met de Westvlaamse Intercommunale voor Huisvestingsbeleid

(WIH), de Westvlaamse Intercommunale voor Technisch Advies en Bijstand Ruimtelijke Ordening (WITAB), Leiedal, AROHM-Bestuur Huisvesting, AROHM-Hoofdbestuur Ruimtelijke Ordening en Stedebouw en AROHM-West-Vlaanderen, consensus bereikt nopens het gebruik van de berekeningen van het WES (op basis van een raming van het verloop van gezinnenpercentages per leeftijdsgroep van vijf jaar) voor de kwantificering van de te verwachten toename van het aantal huishoudens (bespreking op 8 december 1994). Deze consensus heeft echter niet geleid tot een aanpassing van voormelde omzendbrief.

De teneur van het beleid was duidelijk van nauwelijks of geen behoefte aan bijkomende woningen.

Plots is hierin verandering gekomen, zonder dat evenwel voormelde omzendbrief van 22 september 1992 werd gewijzigd.

Nieuwe mythe : behoefte aan 400.000 bijkomende woningen in Vlaanderen tegen 2007

Minister Th. Kelchtermans heeft in 1992 vaart gebracht in het werken aan een Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

In 1992 werd opdracht gegeven aan Prof. L. Albrechts en Prof. C. Vermeersch (opdrachthouders) om een ontwerp-structuurplan voor te leggen aan de Vlaamse regering. De verwachting was dat dit kon gebeuren tegen het najaar 1993.

Twee studiegroepen - Ruimte en Technologie en Mens en Ruimte - die rond het Structuurplan werk hadden verricht, werden als subcontractanten

¹⁴ Op blz. 37 werd de netto-uitbreidingsbehoefte voor Limburg voor de periode 1985-2000 geraamd op 58.960 eenheden. In de bijlage - met detaillering per arrondissement en per gemeente - was dit 55.500 eenheden.

¹⁵ Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Actualisering 1990. Eindverslag 1990. *Mens en Ruimte*, Brussel, deel II, blz. 92.

¹⁶ De aangroei van het aantal huishoudens in de periode 1990-95 was geraamd op 317 eenheden en voor de periode 1995-2000 op -8 eenheden. Er werd rekening gehouden met een bovenmatige leegstand in het begin van de periode van 130 woningen van voldoende kwaliteit en van 78 te verbeteren en 44 te vervangen leegstaande woningen.

ingehuurd om basismateriaal aan te brengen uit eerder uitgevoerde studies.

Een Plangroep Structuurplan Vlaanderen werd opgericht en aan derden werden een aantal voorbereidende deelstudies toevertrouwd¹⁷.

Voor het aspect huisvesting werd een studie toevertrouwd aan de heer P. De Decker (socioloog-planoloog; voormalig medewerker van Mens en Ruimte). In de betrokken deelstudie werd een raming gemaakt van de woningbehoeften tot 2007¹⁸.

P. De Decker - die vaststelde dat, in tegenstelling met zijn vroegere bewering, de prognose van de GOM's in de eerste publicatie van de Administratie voor Huisvesting niet was overschat¹⁹ - opteerde in zijn raming van de woningbehoefte (uitgevoerd per bestuurlijk arrondissement) voor het hanteren van het referentiescenario van het NIS - Planbureau wat betreft de bevolkingsvooruitzichten²⁰ en nam de raming van de leegstand over van de Administratie voor Huisvesting²¹. Een terechte vaststelling was dat de quasi onmogelijke inschatting van het extern migratiesaldo de achillespees van de raming kon vormen.

P. De Decker koos bij de raming van het aantal gezinnen (huishoudens) voor een trendmatige daling van de gezinsgrootte (totale bevolking gedeeld door het totale aantal gezinnen). Hij stelde in zijn rapport dat verschillende statistische pogingen om per arrondissement een lijn te vinden, die de feitelijke ontwikkelingen tussen 1947 en 1991 zo sterk mogelijk benaderde, niet bevredigend waren. Toch werd geopteerd om de gemiddelde daling van de volledige periode 1947-91 in de toekomst door te trekken²².

Rekening houdend met de vereiste frictieleegstand leverde voornoemd rapport een behoefte aan bijkomende woningen voor de periode 1991-2007 voor Vlaanderen van ongeveer 400.000 woningen (naast de nodige vervangingsbehoefte).

De nieuwbouwbehoefte voor Vlaanderen werd in de tijd als volgt gespreid²³:

1991-1997	152.429
1997-2002	125.627
2002-2007	123.818
Totaal	401.874

Het WES, dat om advies werd gevraagd, heeft bij de Plangroep Structuurplan Vlaanderen evenals bij de

Administratie voor Huisvesting de methode voor de raming van het aantal gezinnen (op basis van gemiddelde gezinsgrootte) afgewezen en ook het gebruik van het referentiescenario van het NIS verworpen.

Het referentiescenario van het NIS incorporeert geen enkele visie op het vlak van gewenste ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld ten aanzien van Halle-Vilvoorde als overloopgebied voor Brussel of ten aanzien van de draagkracht van de Kust wat betreft pensioenmigratie) noch wat betreft na te streven sociaal-economische ontwikkeling (bijvoorbeeld ten opzichte van de Westhoek) binnen aanvaardbare randvoorwaarden van ruimtelijke ordening.

Elke methode die voor de raming van het aantal huishoudens de leeftijdsopbouw (tenminste in een aantal leeftijdsklassen) niet opneemt is af te wijzen. Het is niet nodig vergaande gesofistikeerde methodes te hanteren (zoals in Nederland het LIPRO-model met elf huishoudensposities²⁴), maar de verschuivingen in de leeftijdsopbouw van de bevolking in combinatie met verschillen in 'gezinnenpercentages' (ook zelfstandigheidsgraden genoemd of headshippates) zijn zo belangrijk dat aan deze factor niet kan worden voorbijgegaan.

In het deelrapport van P. De Decker werd ook een beeld geschetst van een wenselijke ruimtelijke spreiding van het wonen in Vlaanderen. Hierbij werd een ombuigingsscenario voorgesteld. Het ombuigingsscenario beoogde een meer duurzaam ruimtegebruik (compacter en meer stedelijk wonen). Hierbij werd uitgegaan van de veronderstelling dat de uitbreidingsbehoeften zouden worden gespreid volgens de bestaande bebouwingspatronen²⁵. In het thans voorliggende Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is een vergelijkbaar standpunt ingenomen, met de toestand in 1991 als referentiepunt²⁶.

In het deelrapport van P. De Decker zijn - blijkbaar voorbijgaand aan enige consideratie inzake het beginsel van subsidiariteit en de eigenheid van de onderscheiden gemeenten qua demografische dynamiek - de berekeningen uitgevoerd tot op het niveau van de gemeenten. Wie vertrouwd is met de eigenheid van de deelgebieden in Vlaanderen en van de gemeenten komt tot verrassende resultaten.

Ik beperk mij tot het aangeven van twee voorbeelden voor West-Vlaanderen.

Volgens het rapport krijgt Alveringem voor de periode 1991-2007 volgens het

ombuigingsscenario 472 woningen toegewezen en Lendeledede 381 woningen. Op 1 maart 1991 (volkstelling) telde Alveringem 4.915 inwoners en Lendeledede 5.497 inwoners; in de periode maart 1981-maart 1991 (volkstelling) steeg het aantal huishoudens te Alveringem met 21 eenheden en te Lendeledede met 155 eenheden.

Ook de vergelijking van Lendeledede met Hoogdele is verrassend. Hoogdele krijgt 399 bijkomende woningen toe-

¹⁷ Zie: L. Albrechts en C. Vermeersch, *Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Deel 2 : Gewenste ruimtelijke structuur - indicatief gedeelte*. Eindversie, 28 februari 1995, blz. 203-207.

¹⁸ P. De Decker : *Structuurplan Vlaanderen : Gewenste ruimtelijke structuur. Deelproject Prognoses Huisvesting*. Eindrapport, Gent, juli 1993, deel 1, hoofdstuk 3 : De woningbehoeften tot 2007, blz. 92-100.

¹⁹ P. De Decker : *Structuurplan Vlaanderen : Deelproject Prognoses Huisvesting*, op. cit., blz. 95.

²⁰ Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) - Planbureau : *Bevolkingsvooruitzichten 1992-2050*, Brussel, 1993. De gegevens zijn beschikbaar op diskette.

²¹ Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Administratie voor Huisvesting, Tweede nota, 1989, op. cit., blz. 19-32. De raming van de Administratie voor Huisvesting was een raming voor de toestand eind 1988. P. De Decker nam de gegevens over voor de toestand in maart 1991.

²² P. De Decker, op. cit., blz. 95. Dit hield onder meer in dat de gemiddelde gezinsgrootte in het arrondissement Ieper (2,76 personen per gezin in 1991) zou dalen tot 2,30 in 2007, zijnde onder het gemiddelde van 2,34 in het arrondissement Gent (met een gemiddelde van 2,51 in 1991).

²³ P. De Decker, op. cit., blz. 99. De periode 1991-97 betreft blijkbaar een periode van 6 jaar, wat leidt tot een jaargemiddelde van circa 25.100 voor een periode van 16 jaar. In de berekeningen zijn in elk geval een aantal fouten geslopen (onder meer voor het arrondissement Brugge).

²⁴ In Vlaanderen ontbreekt trouwens de statistische basisinformatie.

²⁵ P. De Decker, op. cit., blz. 236. De verdeling ten aanzien van de gemeenten is gebeurd volgens het aandeel van elke gemeente in het geheel van het arrondissement.

²⁶ Blijkbaar met een verdeling volgens het aandeel van de gemeente in het geheel van de provincie. Nochtans is vooraf een raming van de woningbehoefte gemaakt per arrondissement.

gewezen; Hoogde had in 1991 9.188 inwoners en kende een aangroei van het aantal gezinnen tussen 1981 en 1991 van 287 eenheden. Wellicht is dit de toepassing van 'de verbeelding aan de macht'.

Berekeningen die vertrekken van algemene doelstellingen die een statistische vertaling (met behulp van computer) krijgen zonder enige toetsing aan de eigenheid van de deelgebieden en gemeenten zijn totaal werkelijkheidsvreemd. Soms worden ze wel als 'wetenschappelijk' bestempeld.

De Plangroep Structuurplan Vlaanderen achtte het toch wenselijk een nieuwe prognose van de woningbehoefte uit te werken. Door de heer C. Dierckx, verkeersdeskundige-planoloog en lid van voormelde Plangroep, werd een raming uitgevoerd, waarbij de methode van de gezinnenpercentages werd gebruikt.

De keuze voor het referentiescenario werd behouden, zoals dit ook in het uiteindelijk Ontwerp RSV het geval is²⁷. Er werd geen rekening gehouden met een woningtekort of een bovenmatige leegstand in het begin van de planperiode 'aangezien er geen officiële noch eenduidige gegevens met betrekking tot de woningleegstand voorhanden zijn'²⁸. Ook hier werd - zoals in de eerder vermelde prognoses - de behoefte aan tweede verblijven buiten beschouwing gelaten.

Voor de raming van het aantal gezinnen (huishoudens) is uitgegaan van vier mogelijke ontwikkelingen, maar prognose drie werd volgens de Plangroep als de meest realistische beschouwd en is verwerkt in het Ontwerp RSV.

Prognose drie - opgebouwd rond de gezinnenpercentages voor mannen en vrouwen afzonderlijk en per leeftijdsgroep van vijf jaar - hanteert als hypothesen :

- de gezinnenpercentages die tussen 1981 en 1991 stijgend waren, worden rechtlijnig over de gehele periode geëxtrapoleerd (behoud stijgingstempo). Voor de mannen wordt tussen 60 en 84 jaar een plafond van 97% ingebracht voor het eindjaar van de prognoseperiode;

- voor de mannelijke gezinshoofden wordt het niveau van 1991 behouden over de gehele periode indien er tussen 1981 en 1991 een daling was.

Het WES, dat om advies werd gevraagd, heeft opnieuw het referentiescenario verworpen. Essentieel was ook de kritiek dat het onbeperkt in de planperiode 1993-2008 extrapoleren (afgezien van voormelde bovengrens van 97% voor de mannen) niet gerechtvaardigd werd geacht²⁹.

De stellingname inzake de extrapolatie van de gezinnenpercentages kan worden onderbouwd met gegevens die het voorbije verloop analyseren en met elementen die vanuit de sociologische invalshoek worden aangebracht. De verdere stijging van de gezinnenpercentages zal niet rechtlijnig verlopen maar gekenmerkt worden door een asymptotisch verloop³⁰.

H. Maertens, Brugge

²⁷ Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, document voor het openbaar onderzoek, 1996, deel 1B. Prognoses - informatief gedeelte blz. 3-4. De in deel 1B-Prognoses op blz. 4 vermelde hypothesen van het referentiescenario betreffen België als geheel en niet het Vlaamse Gewest. Het gebruikte referentiescenario betreft wel het Vlaamse Gewest. De voetnoot op blz. 4 is ook niet correct. Het beginpunt van tabel 2 (blz. 5) is 1 januari 1993, een raming van het NIS-planbureau en niet 1 januari 1992, geregistreerde bevolking door het Rijksregister. De in het Ontwerp RSV gehanteerde planperiode is derhalve 1 januari 1993-1 januari 2008.

²⁸ Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, op. cit., deel 1B, blz. 28.

²⁹ Verder valt aan te stippen dat een foutieve extrapolatie in de leeftijdsgroepen van 50 à 54 jaar en 55 à 59 jaar bij de vrouwen, een overschatting oplevert van ruim 17.000 huishoudens in Vlaanderen.

³⁰ De geïnteresseerde lezer kan hierover meer vinden in het Voorontwerp Structuurplan West-Vlaanderen, deelgebied Zone Zuidoost, WES, juni 1996, blz. 171-174.

Zie ook : Deboosere P. : 'De huishoudenspositie in de Volkstellingen van 1981 en 1991', *Bevolking en Gezin*. Tijdschrift van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies, Brussel, 1994, nr. 2.

De Plangroep Structuurplan Vlaanderen heeft de eigen raming gehandhaafd en die is in het Ontwerp RSV opgenomen als volgt :

	Aangroei aantal gezinnen	Behoeftte bijkomende woningen (a)	Jaargemiddelde bijkomende woningen
1 januari-1993-1 januari 1998	+144.731	148.969	29.794
1 januari 1998-1 januari 2003	+132.759	136.637	27.327
1 januari 2003-1 januari 2008	+104.849	107.908	21.581
	+382.339	393.514 (b)	26.234

(a) Aantal gezinnen verhoogd met de behoefte voor frictieleegstand. Niet gedetailleerd in het Ontwerp RSV, maar wel in Th. Kelchtermans : Voorstel van Ontwerp Structuurplan Vlaanderen, 9 maart 1995, blz. 42.

(b) Ontwerp RSV, op. cit., deel 2 : Gewenste ruimtelijke structuur - richtinggevend gedeelte, blz. 49.

De totale behoefte voor de planperiode zoals berekend in het Ontwerp RSV (393.514 voor 15 jaar) sluit tamelijk dicht aan bij de behoefte volgens de heer P. De Decker (401.874 voor 16 jaar), maar de spreiding in de tijd vertoont in het Ontwerp RSV - terecht - grotere verschillen (sterker dalend).

Hier wordt herhaald dat elke raming moet worden geëvalueerd ten aanzien van de gehanteerde basishypothesen, onder meer qua migraties. In het referentiescenario van het NIS-Planbureau is voor Vlaanderen voor de jaren 1993 tot en met 2007 een vestigingsoverschot in rekening gebracht van circa 103.400 personen³¹.

Een toetsing van de raming aan recent beschikbaar gekomen gegevens is toe te juichen en in feite noodzakelijk. Men moet echter wel kiezen voor de juiste referentiegegevens.

In de Infobrochure Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wordt gesteld dat men de behoefte aan nieuwe woningen voor Vlaanderen op 400.000 raamde tegen het jaar 2007. Hier voegt men aan toe: 'Dat betekent een jaarlijkse uitbreiding met ongeveer 25.000 woongelegenheden. Dit getal lijkt vandaag echter al achterhaald. Op dit ogenblik is er sprake van een uitbreiding met 35.000 woongelegenheden per jaar'³².

Vooreerst is de jaarlijkse behoefte aan bijkomende woningen volgens de raming van het Ontwerp RSV niet 25.000 per jaar, maar circa 26.200 (zie hoger). Indien een vergelijking wordt gemaakt met de bouwactiviteit van de jongste jaren dan moet dit gebeuren met de berekende behoefte voor de periode 1993-98 en bedraagt het jaargemiddelde circa 29.800 woongelegenheden. Essentieel is dat behoefte en bouwactiviteit verschillende items zijn,

waarbij nog valt aan te stippen dat in Vlaanderen geen statistiek voorhanden is over de aangroei van het aantal woongelegenheden met uitsluiting van de tweede woningen. De bouwactiviteit is typisch een fluctuerende activiteit, met periodes dat de activiteit ten achter blijft op de behoeften en periodes - beïnvloed door rentestand, projecten zoals Domus Flandria en andere - dat de bouwactiviteit de behoeften overstijgt³³. Een hoge bouwactiviteit die samengaat met een groeiende tot bovenmatige leegstand, is een bedreiging voor de doelstelling van een optimaal gebruik - met sanering en rehabilitatie - van het bestaande woningpatrimonium.

Door de Vlaamse regering is beslist het Ontwerp RSV voorlopig te hanteren als referentiekader voor bestemmingswijzigingen (via BPA of herziening gewestplan). Ook in de recente publicatie 'Vlaamse regionale indicatoren 1996' van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Planning en Statistiek, wordt verwezen naar een behoefte aan bijkomende woningen van 400.000 eenheden tegen 2007 (waarvan 240.000 in de stedelijke gebieden en 140.000 in de open-ruimte-kernen). Inmiddels blijft de omzendbrief van 22 september 1992 'Richtlijn aansnijden woonuitbreidingsgebieden' van kracht. Volgens deze omzendbrief dient de studie 'Woonbehoefte in Vlaanderen 1990-2000 - tweede nota' als uitgangspunt. Dat laatste betekent voor de jaren 1995-99 een jaarlijkse behoefte van gemiddeld circa 5.600 woningen (exclusief vervangingsbouw en verbeteringsbouw). Volgens het Ontwerp RSV is het jaargemiddelde voor de periode 1993-98 circa 29.800 en voor de periode 1998-2000 circa 27.300 eenheden.

Terug naar de realiteit ?

De raming van de woningbehoefte in het Ontwerp RSV en van de Administratie voor de Huisvesting (tweede nota) zijn niet de enige beschikbare ramingen.

In het Milieu- en natuurrapport Vlaanderen 1996 worden twee scenario's opgenomen. De toename van het aantal huishoudens in de periode 1995-2010 wordt er gesitueerd als liggend tussen circa 157.800 en 376.700 eenheden³⁴.

Mede als gevolg van de vraag van de Provinciale Werkgroep Huisvesting van West-Vlaanderen werd door de betrokken minister medio 1994 beslist tot een nieuwe woonbehoeftestudie. De Administratie voor Ruimtelijke Ordening en Huisvesting deed hiervoor een

³¹ De nieuwe Bevolkingsvooruitzichten 1995-2050 van het NIS-Federaal Planbureau ramen het vestigingsoverschot thans iets hoger. Voor de jaren 1995 tot en met 2009 wordt thans een positief saldo verrekend van 117.890 personen in plaats van 96.971 personen. De Bevolkingsvooruitzichten 1995-2050 geven een raming voor de gewesten maar (nog) niet voor de provincies en de arrondissementen.

³² Ruimte om te leven. Ruimte om te groeien. Ruimte voor uw mening. Infobrochure Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Informatie van de Vlaamse Overheid, Brussel, 1996, blz. 33.

³³ Dit was het geval in de jaren zeventig. Volgens de volkstellingen liep de leegstand van particuliere woningen voor permanent verblijf in 1981 op tot 4,5 % van het aantal huishoudens.

³⁴ Vlaamse Milieumaatschappij : Milieu- en natuurrapport Vlaanderen 1996. Leren om te keren, 1996, blz. 48.

beroep op de Vlaamse GOM's en een aantal deskundigen.

Door de GOM - West-Vlaanderen werd een voorstel neergelegd qua methode voor de globale raming (niet naar doelgroepen). Na akkoord over de methode - onder meer door de Administratie Huisvesting en de Algemene Planningsdienst Vlaamse Gemeenschap - werd in februari 1995 aan de Vlaamse GOM's gevraagd de behoefteberekening uit te voeren (geen betaalde opdracht). De studie werd uitgevoerd ten behoeve van de Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumenten en Landschappen (AROHM), afdeling Woonbeleid.

In mei 1995 werd - op diskette - de levering van de berekeningen vericht en een toelichtingsnota werd verstrekt.

De ramingen (per arrondissement) werden uitgevoerd voor de periode 1 januari 1994-1 januari 2004. Er is voor die periode een vestigingsoverschot in rekening gebracht van 66.960 personen³⁵. Er werden drie scenario's uitgewerkt, waarvan scenario 1 enkel als trend betekenis had.

De berekeningen leverden volgens scenario 2 en scenario 3 een aangroei over een periode van 10 jaar van 184.000 à 197.300 huishoudens.

Een toetsing ten aanzien van de methode van de GOM's en van het Ontwerp RSV kan gebeuren voor de periode tot 1 januari 1996. Deze toetsing valt terug op een vergelijking met de gegevens van de volkstelling van 1 maart 1991 en van het Rijksregister per 1 januari 1996. Thans is de betrouwbaarheidsgraad van de gegevens van het Rijksregister afdoende³⁶.

Indien men de berekeningswijze van het Ontwerp RSV toepast op de bekende gegevens van de bevolking uit het Rijksregister per 1 januari 1996 dan levert dit voor Vlaanderen een aantal huishoudens op van 2.356.300 eenheden. De aangroei tussen 1 maart 1991 (Volkstelling) en 1 januari 1996 zou circa 153.200 huishoudens belopen. Uit de gegevens van het Rijksregister per 1 januari 1996 blijkt een toename van ongeveer 110.000 eenheden. De methode van het Ontwerp RSV leidt tot een overschatting van bijna 40%. Over de gehele planperiode zal de overschatting - gelet op het asymptotisch verloop van de gezinnenpercentages en de effecten van de ontgroening van de bevolking - ongetwijfeld nog groter zijn.

De methode van de Vlaamse GOM's levert voor 1 januari 1996 een totaal op van 2.329.000 huishoudens³⁷. De aangroei met circa 125.900 eenheden betekent nog een overschatting van 14%, maar kan worden beschouwd als een nog aanvaardbare veiligheidsmarge, onder meer in aanmerking nemend het voorkomen van bewoning in 'niet-zelfstandige' woonruimte (op kamers, campings en dergelijke)³⁸.

Inmiddels is door de Vlaamse regering op 3 december 1996 beslist een onderzoek te laten uitvoeren naar de woonbehoeften in Vlaanderen, als derde luik van een reeks studies van een ruimere omvang³⁹. Het nieuwe onderzoek - dat bij sommigen overkwam als 'vijgen na Pasen' na de berekeningen in het Ontwerp RSV⁴⁰ - werd toevertrouwd aan het Centrum voor Sociaal Beleid en het Steunpunt Wonen en Woonbeleid van de UFSIA. De gezinsdemografische projectie werd in onderaanneming toevertrouwd aan het Steunpunt Demografie van de VUB (Prof. R. Lesthaeghe) en het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudieën (de heer P. Willems; Vlaamse Gemeenschap).

Gehoopt kan worden dat de woonbehoeftenstudie op de best mogelijke wijze rekening zal houden met een integratie van beleidsdoelstellingen uitgaande van sociaal-culturele, economische en ruimtelijke overwegingen.

In het Ontwerp RSV wordt onder meer als uitgangspunt genomen dat het niet-afwentelingsprincipe van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op de 'Vlaamse Rand rond Brussel' moet worden gehanteerd. Als dit een haalbare kaart wordt geacht, dan moet ongetwijfeld naast een scenario dat de bestaande trends doortrekt (trendscenario) een ander scenario worden uitgewerkt dat - zij het eventueel na een (korte) overgangperiode en uiteraard in het perspectief van passende maatregelen - de overloofunctie van Vlaams-Brabant afbouwt⁴¹.

Voor West-Vlaanderen is er de vraag naar de draagkracht van de kustzone in verband met het steeds verder opnemen van zogenaamde pensioenmigranten, het beleid tot verdere omschakeling van de Westhoek, met een afbouwen van de erosie van de groep jonge vol-actieven, de eventuele druk op de woningmarkt in de grenszone met de agglomeratie Rijsel-Roubaix-Tourcoing enz.

Voor het uitwerken van wenselijk geachte varianten op het trendscenario is samenspraak met klankbordgroepen uit de diverse deelregio's onbetwistbaar aangewezen en als verrijkend te achten⁴².

Er zal ook moeten worden vermeden dat de resultaten van de studie als harde en voor langere tijd onveranderlijke gegevens overkomen, waarop strak normerend kan worden gewerkt. Alleen reeds de problematiek van in- en uitwijking (intern en extern) noodzaakt tot een permanent opvolgen en

³⁵ In het Ontwerp RSV is dit vestigingsoverschot - volgens het referentiescenario NIS-Planbureau - 71.674 personen.

³⁶ Aanvankelijk werden (vooral) in stedelijke centra de bewoners in bejaardentehuizen (veelal) als alleenwonenden geregistreerd. In West-Vlaanderen was hierdoor de afwijking tussen de gegevens van de volkstelling van 1 maart 1991 en van het Rijksregister groot te Brugge (volkstelling 46.723 gezinnen; Rijksregister per 1 januari 1991 49.141 gezinnen), Kortrijk (31.850 tegenover 30.090) en Oostende (32.444 tegenover 31.673). In 1995 werden uiteindelijk al de discrepanties in wijze van registreren weggewerkt.

³⁷ Hierbij valt te onderstrepen dat de gevolgde werkwijze de geregistreerde migratiesaldi van de periode 1991-96 verwerkt en niet de ramingen van het Ontwerp RSV en van de GOM's. De vergelijking is dus een zuivere vergelijking van de methodes.

³⁸ Voor de provincie West-Vlaanderen zou de overschatting respectievelijk circa 30 % en 11 % bedragen.

³⁹ Een onderzoek naar de kwaliteit van de woningen en een doelgroepenonderzoek met betrekking tot de sociale woonbehoeften zijn reeds uitgevoerd en gepubliceerd.

⁴⁰ Zie De Standaard van 5 december 1996.

⁴¹ In het in het Ontwerp RSV overgenomen referentiescenario van het NIS-Planbureau is voor de jaren 1993 tot en met 2007 een vestigingsoverschot in Vlaams-Brabant verrekend van 32.965 personen.

⁴² Aan te stippen valt dat in de publicatie van het NIS-Federaal Planbureau 'Bevolkingsvooruitzichten 1995-2050' vermeld wordt dat het de bedoeling is de vooruitzichten als een 'work in progress' over drie jaren uit te bouwen. Er wordt nog voorzien het ruimtelijke aspect te verdiepen (op het niveau van de arrondissementen of van pertinentere territoriale hergroeperingen) en een raming te maken van het verloop van de huishoudens.

bijsturen ⁴³. De gegevens van het Rijksregister en van sociaal-economische en ruimtelijke onderzoeken moeten een permanente bron zijn tot evalueren en eventueel aanpassen.

Besluit

Een onderzoek naar de kwantitatieve woonbehoeften zal altijd een benadering blijven. Essentieel is echter dat vermeden wordt dat door een gebrek aan toetsing van gegevens en aan kennis (ook in naburige landen) maatregelen

worden genomen die de beleidsdoelstellingen doorkruisen. In de jaren tachtig en begin de jaren negentig werden verantwoorde projecten van woningbouw (inbreidend of uitbreidend) onmogelijk gemaakt of slechts met vertraging toegelaten. Indien de ramingen van het Ontwerp RSV en de daarmee verbonden normeringen goedkeuring krijgen, mag verwacht worden dat - in tegenstelling met de beoogde trendbreuk - de verstedelijking van het platteland zal doorlopen.

Er is dringend behoefte aan een raming die realiteitszin heeft en die een voortdurende opvolging krijgt. Meteen moet voor de gemeentelijke woonbehoeftenstudies een vrij eenduidig kader worden aangereikt. De onzekerheid van de gemeenten op dit vlak en de te sterke afhankelijkheid van (één of een paar personen van) het Vlaamse Gewest moet worden opgeheven.

⁴³ De onzekerheidsmarge inzake migratiesaldi (afgezien nog van de kwalitatieve samenstelling) is groot. Ter illustratie hierna de ramingen van het NIS voor Vlaanderen in opeenvolgende bevolkingsvooruitzichten (prognoses).

Jaren	Raming 1981-2025 (uitgegeven in 1985)	Raming 1988-2040 (uitgegeven in 1989)	Raming 1992-2050 (uitgegeven in 1993)	Raming 1995-2050 (uitgegeven in 1996)
1995-99	-49.862	-14.066	+37.485	+46.681
2000-2004	-50.628	-14.225	+31.687	+39.005
2005-2010	-51.038	-13.957	+27.799	+32.204
Totaal (15 jaar)	-151.528	-42.248	+96.971	+117.890

“ASLK. ZO EENVOUDIG
KAN ONDERNEMEN ZIJN.”

“Voor mij, als ondernemer, staat efficiëntie voorop. En als ik denk aan investeren, cash flow beheer, kredieten of expansie, dan wil ik diezelfde efficiëntie ook terugvinden bij mijn financiële partner. Die snel en zakelijk op mijn wensen moet inspelen. De specialisten van de ASLK kunnen zich uitstekend in mijn verwachtingen herkennen. Als bank denken zij mee vanuit mijn doelstellingen, mijn bedrijfssituatie, mijn marktcontext. Ze spreken écht dezelfde zakelijke taal.” Kom eens langs in een ASLK-agentschap. Onze bank+ verzekeringspecialisten maken werk van een gedegen advies. En verbinden daar meteen de passende engagementen aan. Met de snelle efficiëntie waar ondernemers op rekenen.

Zo eenvoudig kan 't leven zijn. **ASLK**
BANK + VERZEKERINGEN

NIEUWE TARIEVEN VOOR VLAAMSE SUCCESSIERECHTEN: VANAF 1 JANUARI 1997

S. Janssens en J. De Decker
Ernst & Young Tax Consultants

Wie vandaag een onderneming erft, betaalt hoge belastingen. Niet zelden waren deze belastingen oorzaak van de verkoop van de onderneming. Een verlaging van de successierechten om de familiale KMO ook werkelijk familiaal te houden en ze te verankeren in Vlaanderen is dan ook een verstandige zet van de Vlaamse Regering. Het is echter zeer de vraag of de hervorming voldoende diepgang heeft om ook echt het verhoopte resultaat te bekomen.

Begin 1996 ontstond in de Vlaamse Regering de idee om de tarieven van de successierechten te verlagen. Daarbij had de Regering bijzondere aandacht voor het overlaten van Vlaamse ondernemingen. De federale Regering deed nog een poging om het geheel voor gans België te regelen, maar het overleg bracht niets op. De Vlaamse Regering zette het plan alleen door.

In het Belgisch Staatsblad van 31 december 1996 werd een decreet van het Vlaams Gewest gepubliceerd met daarin de nieuwe tarieven van de successierechten, van toepassing vanaf 1 januari 1997 op inwoners van het Vlaams Gewest.

Het werd niet wat we verwachtten. Het aantal tariefschijven daalt, maar enkel voor nalatenschappen in rechte lijn (ouders, kinderen, kleinkinderen) en tussen echtgenoten. De tariefverlaging voor andere erfgenamen werd nog even uitgesteld.

Maar er zijn nog andere, interessante wijzigingen.

Nieuwe tarieven

Lagere tarieven om meer belastingen te kunnen innen. Dat is de redenering die achter de tariefverlaging zit. Niet zo'n gek idee. Wie herinnert zich niet dat de opbrengsten van de roerende voorheffing stegen nadat het tarief van 25% daalde naar 10%.

Door het verlagen van de successierechten hoopte de Vlaamse Regering het opzetten van allerlei ingewikkelde constructies waardoor belastingen worden vermeden, overbodig te maken.

Zo zien we een aanzienlijke daling van het aantal tariefschijven voor nalatenschappen in rechte lijn en tussen echtgenoten. De 9 tariefschijven werden

teruggebracht naar slechts drie. Nochtans betekent de verlaging van het aantal schijven niet meteen een even drastische verlaging van de verschuldigde successierechten. De verschillen tussen oud en nieuw zijn eerder gering.

De oorspronkelijke plannen voorzagen ook in verlaging van de tariefschijven tussen andere erfgenamen. In plaats van de 5 schijven zou er nog slechts 1 overblijven. Vooral voor erfenissen tussen derden had dat een belangrijke belastingverlaging tot gevolg gehad. Maar om politieke redenen is dit niet doorgegaan.

Voorlopig (!) blijven die tarieven dezelfde.

Vrijstellingen

Een kind of kleinkind dat erft van zijn ouders heeft recht op een vrijstelling van

Voorbeeld :

Een nalatenschap van 6.000.000 frank waarvan 3.000.000 frank voor de langstlevende echtgenoot en telkens 1.500.000 frank voor de kinderen.
Het oudste kind (A) is 15, de jongste (B) 10.

Kind A

1. verschuldigde successierechten : 1.500.000 frank aan 3% =	45.000
2. belastingkrediet : $20.000 \times (1 - (1.500.000 / 2.000.000)) =$	- 5.000
bijkomend : $5 \times 3.000 =$	- 15.000
(Er zijn nog 5 volle jaren vooraleer A, 21 jaar wordt)	
3. totaal verschuldigd :	25.000

Kind B

1. verschuldigde successierechten : 1.500.000 frank aan 3% =	45.000
2. belastingkrediet : $20.000 \times (1 - (1.500.000 / 2.000.000)) =$	- 5.000
bijkomend : $10 \times 3.000 =$	- 30.000
(Er zijn nog 10 volle jaren vooraleer B, 21 jaar wordt)	
3. totaal verschuldigd :	10.000

Echtgenoot

1. verschuldigde successierechten :	2.000.000 frank aan 3% =	60.000
	1.000.000 frank aan 9% =	90.000
2. belastingkrediet :	nihil (erfdeel groter dan 2.000.000) =	
bijkomend :	$45.000 \text{ fr.} : 2 =$	- 22.500
(de helft van het totaal bijkomend belastingkrediet van de kinderen)		
3. totaal verschuldigd :		127.500

Volgens de oude tarieven zouden de successierechten voor Kind A, 25.000 frank bedragen, voor kind B, 0 frank en voor de echtgenoot, 107.500 frank.

500.000 frank. Daar komt voor elk vol jaar onder de éénnentwintig, nog eens 100.000 frank bij. Deze laatste zijn de zogenaamde 'bijabattementen'.

De langstlevende echtgenoot krijgt ook een vrijstelling van 500.000 frank, en daarbovenop de helft van alle bijabattementen.

In het Vlaamse systeem vanaf 1 januari 1997 is er geen vrijgestelde schijf meer, maar werkt men met een belastingkrediet dat wordt afgetrokken van de verschuldigde belasting.

De successierechten verschuldigd door de overlevende echtgenoot en door de erfgenamen in rechte lijn, worden verminderd met 20.000 fr. x (1 - (erfdeel/2.000.000)).

Zijn de kinderen minder dan 21 dan is er bijkomende vermindering van 3.000 fr. per volledig jaar onder de 21. De langstlevende echtgenoot krijgt op haar/zijn successierechten dan ook nog eens een bijkomend belastingkrediet ten bedrage van de helft van het totaal van de bijkomende verminderingen van de kinderen.

Roerende en onroerende goederen

Andere nieuwigheid is de splitsing van het onroerend en het roerend vermogen bij de berekening van de successierechten: de tarieven worden er afzonderlijk op toegepast. De schulden van de nalatenschap worden echter wel bij voorrang aangerekend op de roerende goederen. Enkel schulden die specifiek betrekking hebben op de verwerving van onroerende goederen, worden van die activa afgetrokken.

Deze splitsing betekent indirect een verlaging van de verschuldigde rechten.

Familiale ondernemingen en vennootschappen

Bijzonder belangrijk is de nieuwe regeling voor de overgang door overlijden van familiale ondernemingen of vennootschappen.

Vanaf 1 januari geldt er een éénvormig tarief van 3% op de activa die de erflater of zijn echtgenoot beroepsmatig investeerde in de onderneming. In principe komen de activa die de laatste drie jaar vóór het overlijden werden geïnvesteerd niet in aanmerking.

Gaat het om een vennootschap, dan geldt dit lager tarief voor de aandelen en vorderingen die de erflater bezit. In dit laatste geval moet tenminste 50% van de aandelen gedurende tenminste

5 jaar onafgebroken in het bezit van de familie geweest zijn. Onder 'familie' verstaan we hier de erflater, zijn/haar echtgenoot, descendenten en hun echtgenoten en zijverwanten tot de tweede graad (broers en zussen). Merk op dat aandelen die toebehoren aan ascendenten (ouders en grootouders) niet meetellen.

Kapitaalverhogingen die plaats hadden, minder dan 3 jaar voor het overlijden tellen in principe niet mee. Bovendien moet de vennootschap binnen de Europese Gemeenschap gevestigd zijn.

Werkgelegenheid

Het verlaagd tarief geldt voor nijverheidsbedrijven, ambachten, landbouwbedrijven en zelfs voor vrije beroepen. De aard van de activiteit is dus van minder belang. Zelfs patrimoniumvennootschappen komen in aanmerking.

Ook de vraag wie erft heeft geen belang. Zelfs wanneer de onderneming (of aandelen ervan) naar een derde gaan, kan deze genieten van het tarief van 3%.

Maar er is wel een andere voorwaarde, namelijk die van tewerkstelling. In de loop van de drie jaar voor het overlijden moet de onderneming namelijk gemiddeld minstens 5 werknemers tewerkstellen in het Vlaams Gewest. Zijn er minder dan 5 werknemers dan gaat het gedeelte waarop het verlaagd tarief van toepassing is, mee naar beneden :

aantal werknemers	successierechten
+5 werknemers	3% op 100% van de activa
4 werknemers	3% op 80% van de activa
3 werknemers	3% op 60% van de activa
2 werknemers	3% op 40% van de activa
1 werknemer	3% op 20% van de activa
(de rest wordt belast aan het gewone tarief)	

Tabel 1
De nieuwe tarieven zijn :

waarde erfenis	broers/zusters	anderen
tot 3.000.000 fr.	30%	45%
van 3.000.000 fr. tot 5.000.000 fr.	55%	55%
boven 5.000.000 fr.	65%	65%
	van het netto-erfdeel van elke erfgenaam	van het totaal van alle erfdelen aan 'anderen' (nadien te verdelen in verhouding tot erfdeel).

Voor kleinere erfenissen wordt er een belastingkrediet toegekend, en dat wordt als volgt berekend :

Tussen broers en zussen

waarde erfenis	
tot 750.000 fr.	75.000 x erfdeel/750.000
van 750.000 fr. tot 3.000.000 fr.	90.000 x 1 - (erfdeel/3.000.000)
	berekend op het netto-erfdeel van elke erfgenaam

Tussen 'anderen'¹

waarde erfenis	
tot 500.000 fr.	50.000 x erfdelen aan anderen/500.000
van 500.000 fr. tot 3.000.000 fr.	90.000 x 1 - (erfdelen aan anderen/3.000.000)
	berekend op het totaal van alle erfdelen aan 'anderen' (nadien te verdelen in verhouding tot erfdeel).

¹ Wie de tarieven uitrekent zal merken dat een derde die BEF 499.000 erft, BEF 24.000 méér belasting betaalt dan iemand die BEF 501.000 erft. Dit komt omdat het belastingkrediet niet berekend mag worden met als basisbedrag BEF 50.000 (zie laatste schema) maar met BEF 75.000 zoals in de categorie broers en zussen. Het betreft hier een fout in het nieuw ontwerp van decreet dat werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Het kabinet van Wivina Demeester is op zoek naar een oplossing voor dit probleem.

Behoudsverplichting

De werkgelegenheid moet gedurende 5 jaar op hetzelfde niveau behouden blijven. Als er minder dan 5 werknemers zijn, is bijkomend vereist dat de erfgenaam die het verlaagd tarief genoten heeft zijn aandelen minstens 5 jaar behoudt. Leeft hij deze voorwaarden niet na, dan moet de erfgenaam een aangifte indienen en wordt de belasting opnieuw berekend (volgens het evenredig tarief). Er is dan ook nog intrest verschuldigd op de nagevorderde successierechten.

Na de 5 jaar moeten de erfgenamen nog een aangifte indienen waarin ze bevestigen dat ze gedurende de 5 jaren permanent aan alle voorwaarden hebben voldaan.

Andere verplichtingen

Andere verplichtingen die moeten nageleefd worden, zijn :

- de onderneming heeft gedurende drie jaar voor het overlijden een jaarrekening

opgemaakt overeenkomstig het koninklijk besluit van 8 oktober 1976

- de onderneming maakt gedurende de vijf jaar na het overlijden een jaarrekening op.

- de vermindering wordt gevraagd in de aangifte

- er wordt een attest toegevoegd vanwege de Vlaamse Regering waarin deze bevestigt dat de voorwaarden omtrent kapitaal en tewerkstelling voldaan zijn.

Toekomst

Het verhaal van de Vlaamse successierechten is nog niet afgelopen. Op het ogenblik dat we dit schrijven is er een nieuw ontwerp van decreet om ook de successierechten tussen andere erfgenamen dan deze in rechte lijn, te veranderen.

De hervorming heeft twee delen. De categorie van ooms, tantes, neven en nichten wordt afgeschaft. Er blijven dus maar twee categorieën over, 'de broers en zusters' en de 'anderen' (Zie tabel 1).

De Regering hoopt dat deze plannen begin april reeds van kracht kunnen worden.

Besluit

Wie vandaag een onderneming erft, betaalt hoge belastingen. Niet zelden waren deze belastingen oorzaak van de verkoop van de onderneming. Een verlaging van de successierechten om de familiale KMO ook werkelijk familiaal te houden en ze te verankeren in Vlaanderen is dan ook een verstandige zet van de Vlaamse Regering. Het is echter zeer de vraag of de hervorming voldoende diepgang heeft om ook echt het verhoopte resultaat te bekomen.

KB & Ondernemer

De Kredietbank. Daar kom je als ondernemer verder mee.

Als u van een bank louter bankprodukten wilt, dan kunt u uit veel ruiven eten. Maar zoekt u een financieel expert die hard werkt voor uw geld, praat dan eens met een relatiebeheerder van de Kredietbank. Hij of zij is de link tussen uw bedrijf en de bank. Hebt u een probleem, dan krijgt u geen glimmende brochure,

maar een praktische oplossing. Eerlijk, open en zonder nonsens. Kortom, met een relatiebeheerder omringt u uw geld met meer dan hoogtechnologische bankprodukten alleen. U omringt het met een hoop talent. En daar kan ook uw bedrijf alleen maar beter van worden.

KREDIETBANK

THUIS BIJ DE BANK VAN HIER

50 JAAR KLEDINGFEDERATIE

Bezinning over verleden, heden en toekomst van de Belgische kleding- en confectiesector.

E. Magnus, *Directeur-generaal Kledingfederatie*

In 1996 vierde de Kledingfederatie, de beroepsvereniging van de Belgische kleding- en confectiesector, haar 50-jarig bestaan. Deze verjaardag kon jammer genoeg niet met veel economische euforie gevierd worden, doch een dergelijk gedenkwaardig gebeuren mocht zeker niet in stilte voorbijgaan.

Daarom organiseerde de Kledingfederatie bedrijfsbezoeken over het volledige nationale grondgebied waarbij politici en sociaal-economische verantwoordelijken uitgenodigd werden om de sector beter te leren kennen. Uiteraard kwam ook West-Vlaanderen hierbij aan bod.

De redactie van 'West-Vlaanderen Werkt' beoordeelde dit initiatief van

de Kledingfederatie interessant en verzocht mij een beknopte toelichting te geven bij de stand van zaken en de evolutie van onze sector.

Allereerst dient er op gewezen te worden dat de confectiesector van oudsher een belangrijke sector in de Westvlaamse economie was en nog steeds is. Helaas ondergingen ook onze bedrijven in deze dynamische provincie hetzelfde lot dat een groot deel van de Belgische confectie beschoren was en dat in tewerkstellingstermen dramatisch te noemen is.

In het jaar 1972 telde de Belgische kleding- en confectiesector 92.000 werknemers waarmee deze sector behoorde tot de kernsectoren van de

Belgische economie. Tijdens de zeventiger jaren trokken evenwel zeer donkere onweerswolken boven de sector samen met als resultaat dat in een tijdspanne van nauwelijks 10 jaar (1972-1982) 50.000 arbeidsplaatsen en 2.200 bedrijven verdwenen.

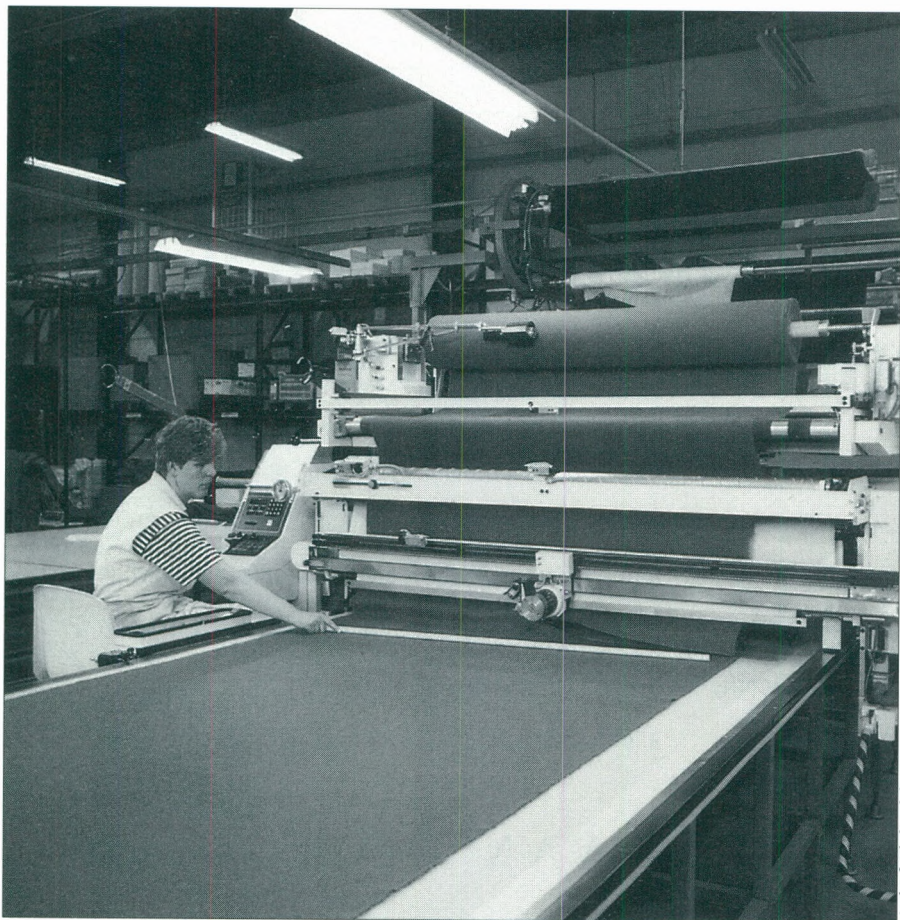
Enkele cijfers voor West-Vlaanderen: ongeveer 6.700 werknemers werken nu nog in een 300-tal ondernemingen. Twintig jaar geleden waren dit nog bijna 13.000 werknemers.

Dit zette onze bewindslieden ertoe aan *het Textielplan* in het leven te roepen dat ongetwijfeld een positief effect heeft gehad op de verdere evolutie van de sector, onder meer om de volgende redenen:

- mogelijkheden tot modernisering van het productie-apparaat, dat in de zeventiger jaren niet langer competitief bleek;
- informatisering van de productie, voornamelijk in de voorbereidende fasen (ontwerp, snijden, CAD-CAM);
- stimulering van creativiteit (de '6 van Antwerpen', de 'Gouden Spoel', enz...);
- bevordering van de export door het stimuleren van deelname aan buitenlandse beurzen;
- de promotie-actie 'Dit is Belgisch' die zowel de klant in eigen land als in het buitenland overtuigde van de kwaliteiten van het Belgisch kledingproduct.

Hoewel ook tijdens de tachtiger jaren de sector niet gespaard bleef van verdere herstructureringen (hetgeen overigens ook in andere sectoren het geval was) kon dat decennium toch als vrij positief in de evolutie van de sector bestempeld worden. Dit was onder meer het gevolg van dit Textielplan en van de *Maribelmaatregel* die de loonkost enigszins verlichtte.

Evenwel kreeg de sector opnieuw een zware klap door de politieke en

Archief Kledingfederatie

economische opening van Oost-Europa. De lage loonkost en het enorm arbeidspotentieel in deze landen bracht een massale delocalisatiebeweging op gang, waarbij onze fabrikanten gedwongen werden het voorbeeld van hun buitenlandse (voornamelijk Duitse, Nederlandse, Franse en Italiaanse) concurrenten te volgen om niet letterlijk uit de markt te worden geprijsd.

Gelijktijdig met deze opening van Oost-Europa was een algemeen internationaliseringsproces aan de gang in de kledingsector. De afbouw van het Multivezelakkoord kaderde in de vrijmaking van de wereldhandel als een onomkeerbaar proces. Dit leidde ondermeer tot twee belangrijke gevolgen voor de Belgische confectiesector:

- het aankoopgedrag van de grootdistributie, traditioneel een belangrijke klant voor de Belgische confectie, veranderde fundamenteel ten gevolge van de 'world wild sourcing';
- onze kledingmarkt, die om conjuncturele redenen niet in omvang toeneemt, werd meer en meer overspoeld door invoer uit de merklijk goedkopere lageloonlanden, voornamelijk vanuit Azië.

Tegen deze internationale beweging dient België zich te verweren vanuit een veel te dure loonkostsituatie.

Ter situering enkele cijfers betreffende het verschil in loonkost tussen België en andere landen, zowel buiten Europa als binnen de Europese Unie.

Een concurrentiebezwarend element bovenop deze hoge loonkost is de extreme arbeidsintensiteit van de sector die gerust mag uitgeroepen worden tot 'kampioen van de arbeidsintensiteit'.

In de stikafdeling werd doorheen de geschiedenis regelmatig geëxperimenteerd met automatiseringsprocessen, doch dit bleek 'wishful thinking'.

Het gevolg van de combinatie van hoge loonkost en dito arbeidsintensiteit was helaas dat de stikactiviteit om competitieve redenen moest verplaatst

Archief Kledingfederatie

worden naar de zogenaamde lageloonlanden.

Dit wellicht onomkeerbaar fenomeen dient evenwel onmiddellijk gerelativeerd te worden in die zin dat onderzoek van de Kledingfederatie heeft uitgewezen dat onze bedrijven alleszins de knowhow van het bedrijf in eigen land bewaren en meestal een (zij het beperkte) productiecapaciteit in eigen land behouden om snel te kunnen reageren op de eisen van de klant, die steeds veeleisender wordt zowel inzake kwaliteit als inzake snelheid.

De bedroevende vaststelling dat de tewerkstelling dermate moest afgebouwd worden om in de internationale running te blijven, heeft ertoe geleid dat de Kledingfederatie reeds jaren hamert en zal blijven

hameren op dezelfde nagel, met name de drastische verlaging van de loonkost.

Reeds jaren wijzen wij op de belangrijke maatschappelijke rol van de confectie als tewerksteller van vrouwen en van zogenaamde 'risicogroepen op de arbeidsmarkt' en stellen wij aan de beleidsverantwoordelijken de vraag wat er met de gewezen werknemers van de confectie moet gebeuren. De arbeidsmarkt biedt immers onvoldoende alternatieven voor mensen die niet aan de bak zullen komen in de mythische informatiemaatschappij waar de afgelopen jaren veel om te doen is. Of het zou moeten zijn dat onze gezagsdragers zich ontpoppen als onheilsprofeten die van oordeel zijn dat een sector als de confectie geen plaats meer heeft in West-Vlaanderen en West-Europa in het algemeen.

Is het dan al kommer en kwel in onze Belgische confectiesector?

Zeker niet, de sector beschikt immers over ernstige troeven. Onze bedrijven leveren een hoogstaand kwalitatief product af dat doorheen de jaren een upgrading heeft ondergaan die ertoe geleid heeft dat Belgische kwaliteit een internationaal begrip is geworden.

Internationale loonkostvergelijkingen

Binnen Europese Unie		Buiten Europese Unie	
België:	100%	België:	100%
Portugal:	± 20%	Oost-Europa:	10-20%
Groot-Brittannië:	± 50%	Noord-Afrika:	10-20%
Italië:	± 70%	Zuid-Oost-Azië:	5-10%
Frankrijk:	± 80%		

De productiviteit van onze Vlaamse werkneemster is zonder twijfel hoger dan die van haar Poolse of Tunesische collega. Helaas kan deze hogere productiviteit de enorme loonkostkloof met deze landen niet dichten. Zoals gesteld, vraagt de klant heden ten dage meer dan vroeger een snelle reactie op zijn vraag, de fameuze 'quick response'. De Belgische confectie kan als geen andere hierop inspelen. Ook stiptheid in leveringen, meer en meer een belangrijk verkoopsargument, is onze leden niet vreemd.

Deze verschillende troeven waarover onze ondernemingen beschikken, doen ons besluiten dat zij een eerlijke kans in de loodzware concurrentiestrijd verdienen. Helaas worden wij in deze wereldwijde internationale competitie genekt door onze extreem hoge loonkost. Vandaar het ambitieuze standpunt van de Kledingfederatie: verlaag de loonkost in België met 20% zodat de Belgische confectiesector zich

op hetzelfde niveau bevindt als deze in Frankrijk, een Europese partner en buurland en daarenboven gelegen in de achtertuin van onze Westvlaamse leden.

Uiteraard mag er geen misverstand over bestaan dat het gaat om de globale loonkost en zeker niet om de nettolonen van de mensen.

De Kledingfederatie vraagt geen Poolse of Litouwse lonen; wat zij wel vraagt, is de mogelijkheid in eigen land te blijven produceren. Locale productie draagt immers onmiskenbaar de voorkeur van onze leden weg, aangezien onze mensen productiever zijn en er niet dient geworsteld te worden met problemen van logistieke aard, kwaliteitsbewaking of lokale wetgeving en administratie in Oost-Europese landen. De loonkostvermindering moet er evenwel snel komen aangezien de afgelopen jaren reeds veel knowhow verloren gegaan is, hetgeen onmiskenbaar ook geleid heeft tot een

verlies van het geloof in de toekomst bij de publieke opinie en in onderwijskringen.

Tot besluit zouden wij willen stellen dat onze ondernemers klaar zijn voor de verdere strijd, doch dat de overheid begrip moet opbrengen voor de internationale concurrentie die onze sector ondervindt. Daarbij moet zij tevens oog hebben voor de belangen van een arbeidsintensieve industrie met een duidelijk maatschappelijke rol.

Moge de herinnering aan de slogan 'Mode dit is Belgisch' hen tot grootse daden, in casu een nieuwe economische politiek voor onze sector, inspireren!

POLYVALENTE bedrijfs- en kantoorruimten te huur Diksmuide - Ieper - Oostende - Poperinge - Veurne - Wevelgem

**optimaal gelegen
bedrijfsvriendelijk milieu**

**voor meer inlichtingen,
contacteer:**

GOM
WEST-VLAANDEREN

Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge
tel. 050 / 35 81 31
fax 050 / 36 31 86

Gemiddeld inkomen per aangifte, per inwoner en mediaaninkomen in West-Vlaanderen (inkomensjaar 1994)

Gemiddeld inkomen per aangifte			Gemiddeld inkomen per inwoner			Mediaaninkomen								
(* 1.000 BEF)			(* 1.000 BEF)			(* 1.000 BEF)								
Index			Index			Index								
(Rijk=100)			(Rijk=100)			(Rijk=100)								
Gemeente														
1	KOKSIJDE	1005.1	113.6	1	KOKSIJDE	426.6	115.6	1	WAREGEM	776.0	109.5			
2	JABBEKE	946.0	106.9	2	KNOKKE-HEIST	414.2	112.3	2	JABBEKE	762.2	107.6			
3	KNOKKE-HEIST	933.8	105.6	3	BRUGGE	381.4	103.4	3	WEVELGEM	746.7	105.4			
4	WAREGEM	919.1	103.9	4	KORTRIJK	377.5	102.3	4	BEERNEM	740.7	104.6			
5	KORTRIJK	903.9	102.2	5	ZWEVEGEM	372.2	100.9	5	WIELSBEKE	740.3	104.5			
6	DEERLIJK	899.9	101.7	6	JABBEKE	366.6	99.4	6	ANZEGEM	740.1	104.5			
7	ZWEVEGEM	898.5	101.6	7	DE HAAN	363.3	98.5	7	OOSTKAMP	738.8	104.3			
8	OOSTKAMP	895.2	101.2	8	HARELBEKE	362.6	98.3	8	ZEDELGEM	738.3	104.2			
9	BEERNEM	891.8	100.8	9	DEERLIJK	359.1	97.3	9	DEERLIJK	735.9	103.9			
10	ROESELARE	889.3	100.5	10	ROESELARE	357.8	97.0	10	KUURNE	732.7	103.4			
11	ANZEGEM	883.4	99.9	11	ANZEGEM	355.9	96.5	11	BREDENE	732.6	103.4			
12	ZEDELGEM	882.0	99.7	12	WAREGEM	355.3	96.3	12	ZWEVEGEM	732.0	103.3			
13	BRUGGE	880.0	99.5	13	IZEGEM	352.6	95.6	13	HOOGLEDE	729.7	103.0			
14	WEVELGEM	879.8	99.5	14	OOSTENDE	352.1	95.5	14	OOSTROZEBEKE	729.5	103.0			
15	HOOGLEDE	879.1	99.4	15	OOSTKAMP	351.6	95.3	15	DENTERGEM	722.0	101.9			
16	WIELSBEKE	879.1	99.4	16	BREDENE	350.4	95.0	16	ROESELARE	721.5	101.8			
17	DAMME	873.6	98.8	17	KUURNE	349.8	94.8	17	MEULEBEKE	719.1	101.5			
18	KUURNE	866.8	98.0	18	TIELT	344.5	93.4	18	TORHOUT	716.3	101.1			
19	TIELT	864.3	97.7	19	INGELMUNSTER	343.5	93.1	19	OUDENBURG	714.1	100.8			
20	TORHOUT	863.6	97.6	20	LENDELEDE	342.8	92.9	20	AVELGEM	713.4	100.7			
21	BREDENE	860.0	97.2	21	TORHOUT	342.6	92.9	21	DAMME	711.8	100.5			
22	ZUIENKERKE	853.1	96.4	22	ZEDELGEM	338.6	91.8	22	BRUGGE	710.9	100.4			
23	GISTEL	853.0	96.4	23	ZUIENKERKE	337.0	91.4	23	GISTEL	708.6	100.0			
24	DE HAAN	851.0	96.2	24	DAMME	336.6	91.2	24	KOKSIJDE	707.4	99.9			
25	OOSTROZEBEKE	847.2	95.8	25	WEVELGEM	336.0	91.1	25	INGELMUNSTER	707.2	99.8			
26	IZEGEM	846.9	95.7	26	MENEN	335.3	90.9	26	KORTRIJK	706.9	99.8			
27	OUDENBURG	845.9	95.6	27	BEERNEM	334.9	90.8	27	IZEGEM	704.4	99.4			
28	INGELMUNSTER	844.1	95.4	28	BLANKENBERGE	334.4	90.6	28	LENDELEDE	704.2	99.4			
29	HARELBEKE	836.9	94.6	29	AVELGEM	333.6	90.4	29	TIELT	699.2	98.7			
30	LENDELEDE	836.5	94.6	30	OOSTROZEBEKE	333.0	90.3	30	HARELBEKE	696.7	98.3			
31	MEULEBEKE	836.2	94.5	31	LEDEGEM	331.1	89.7	31	PITTEM	695.0	98.1			
32	AVELGEM	831.3	94.0	32	WIELSBEKE	330.6	89.6	32	LICHTERVELDE	694.8	98.1			
33	LICHTERVELDE	829.1	93.7	33	GISTEL	329.6	89.3	33	ARDOOIE	694.1	98.0			
34	DENTERGEM	828.6	93.7	34	OUDENBURG	329.0	89.2	34	VEURNE	691.4	97.6			
35	ARDOOIE	828.4	93.7	35	HOOGLEDE	327.5	88.8	35	MOORSLEDE	689.8	97.4			
36	PITTEM	825.7	93.3	36	IEPER	325.2	88.2	36	ICHTEGEM	683.7	96.5			
37	VEURNE	815.1	92.1	37	WERVIK	325.0	88.1	37	ZUIENKERKE	683.0	96.4			
38	MOORSLEDE	809.9	91.6	38	MIDDELKERKE	321.3	87.1	38	WERVIK	677.3	95.6			
39	OOSTENDE	808.5	91.4	39	LICHTERVELDE	320.7	86.9	39	OOSTENDE	673.9	95.1			
40	IEPER	807.6	91.3	40	ARDOOIE	318.9	86.5	40	KNOKKE-HEIST	673.6	95.1			
41	WINGENE	795.0	89.9	41	DE PANNE	315.8	85.6	41	KORTEMARK	673.3	95.0			
42	ICHTEGEM	793.2	89.7	42	VEURNE	315.7	85.6	42	STADEN	672.5	94.9			
43	KORTEMARK	787.9	89.1	43	NIEUWPOORT	315.3	85.5	43	IEPER	672.0	94.9			
44	WERVIK	784.1	88.6	44	MEULEBEKE	312.5	84.7	44	WINGENE	670.1	94.6			
45	RUISELEDE	781.5	88.3	45	DENTERGEM	308.6	83.6	45	KOEKLARE	667.6	94.2			
46	LEDEGEM	777.4	87.9	46	PITTEM	307.6	83.4	46	DE HAAN	666.9	94.1			
47	STADEN	776.6	87.8	47	ICHTEGEM	302.1	81.9	47	RUISELEDE	666.1	94.0			
48	MENEN	773.2	87.4	48	SPIERE-HELKIJN	300.5	81.5	48	ZONNEBEKE	664.8	93.8			
49	POPERINGE	772.6	87.3	49	MOORSLEDE	299.4	81.2	49	LEDEGEM	662.2	93.5			
50	ZONNEBEKE	768.2	86.8	50	WINGENE	298.9	81.0	50	MIDDELKERKE	651.3	91.9			
51	NIEUWPOORT	767.5	86.8	51	DIKSMUIDE	296.4	80.3	51	POPERINGE	650.2	91.8			
52	KOEKLARE	767.1	86.7	52	RUISELEDE	295.7	80.2	52	MENEN	648.0	91.5			
53	DIKSMUIDE	766.5	86.6	53	KOEKLARE	295.1	80.0	53	NIEUWPOORT	642.3	90.7			
54	MIDDELKERKE	762.1	86.2	54	KORTEMARK	293.5	79.5	54	LANGEMARK-POELK.	640.2	90.4			
55	BLANKENBERGE	752.0	85.0	55	POPERINGE	293.4	79.5	55	DIKSMUIDE	636.4	89.8			
56	SPIERE-HELKIJN	746.2	84.4	56	STADEN	293.2	79.5	56	HOUTHULST	628.7	88.7			
57	LANGEMARK-POELK.	732.0	82.7	57	ZONNEBEKE	292.5	79.3	57	SPIERE-HELKIJN	623.2	88.0			
58	DE PANNE	721.7	81.6	58	LANGEMARK-POELK.	287.1	77.8	58	HEUVELLAND	609.5	86.0			
59	HOUTHULST	714.5	80.8	59	HOUTHULST	276.0	74.8	59	BLANKENBERGE	603.0	85.1			
60	VLETEREN	699.3	79.1	60	MESEN	260.1	70.5	60	DE PANNE	598.9	84.5			
61	HEUVELLAND	690.3	78.0	61	HEUVELLAND	254.1	68.9	61	VLETEREN	598.1	84.4			
62	LO-RENINGE	681.2	77.0	62	VLETEREN	253.7	68.8	62	MESEN	597.7	84.4			
63	ALVERINGEM	668.6	75.6	63	ALVERINGEM	251.5	68.2	63	LO-RENINGE	559.7	79.0			
64	MESEN	666.2	75.3	64	LO-RENINGE	249.5	67.6	64	ALVERINGEM	549.2	77.5			
WEST-VLAANDEREN			847.1	102.4	WEST-VLAANDEREN			344.7	101.3	WEST-VLAANDEREN			694.8	103.0
VLAAMS GEWEST			905.9	102.4	VLAAMS GEWEST			373.8	101.3	VLAAMS GEWEST			729.5	103.0
WAALS GEWEST			849.2	96.0	WAALS GEWEST			331.8	89.9	WAALS GEWEST			683.6	96.5
BRUSSEL HOOFDSTAD			868.7	98.2	BRUSSEL HOOFDSTAD			521.9	141.5	BRUSSEL HOOFDSTAD			663.1	93.6
RIJK			884.6	100.0	RIJK			368.9	100.0	RIJK			708.4	100.0

Bron: Nis

Het verloop van de sociaal-economische indicatoren en de conjunctuur in West-Vlaanderen, toestand maart 1997

Werkloosheid

West-Vlaanderen telde 39.934 werklozen in januari 1997¹ (grafiek 1). Op jaarbasis is dit een daling met maar liefst 10,5 %. Een deel van de daling van de werklozen is echter te wijten aan de versoepelde uitschrijving van oudere werklozen².

Het Vlaamse Gewest als geheel kende in december jongstleden eveneens een daling van de werkloosheid (- 10,2 %). Ook hier is dit een gevolg van de gewijzigde beleidsmaatregel voor oudere werklozen.

Het aandeel van de jeugdwerkloosheid is in januari 0,4 procentpunt lager dan een jaar eerder. Er is wederom een kentering van het aandeel van de jeugdwerkloosheid merkbaar. Ondanks het verdwijnen van een aantal oudere werklozen uit de statistiek ingevolge een wijziging in registratie (wat normalerwijze een toename van de aandelen van de andere leeftijdscategorieën met zich meebrengt) is het aandeel van de jeugdwerkloosheid toch lager op jaarbasis.

Lopende werkaanbiedingen

Er waren eind januari 1997 2.649 lopende werkaanbiedingen bij de VDAB. Dit betekent een toename met 6,7 % in vergelijking met vorig jaar. Gedurende de tweede jaarhelft van 1996 lag het aantal lopende werkaanbiedingen op een lager peil dan vorig jaar.

Bouwnijverheid

In augustus 1996 werden 483 bouwvergunningen afgeleverd in West-Vlaanderen³. Gedurende de eerste acht maanden van 1996 waren er in totaal 15,4 % meer bouwvergunningen in West-Vlaanderen.

Omzet van de bedrijven

De grote bedrijven met zetel in West-Vlaanderen⁴ realiseerden een omzet van

121,0 miljard frank in november 1996 (grafiek 2). In nominale termen is dit een daling met 0,3 %. Globaal genomen waren er in 1996 toch enkele maanden waar er sprake was van een merkbare omzetstijging op jaarbasis.

Investerings van de bedrijven

De investeringen van de grote bedrijven met zetel in West-Vlaanderen⁵ beliepen ongeveer 5,3 miljard frank in november 1996. Dit komt in nominale termen overeen met een toename van 12,6 %. Gedurende de maanden oktober en november was er een gevoelige stijging van de investeringen. Dit staat in contrast met de zwakkere prestaties tijdens de maanden voordien.

Het elektriciteitsverbruik van de bedrijven

De West-Vlaamse bedrijven verbruikten voor 998.366 MWh elektriciteit tijdens het derde kwartaal van 1996. Dit betekent een toename met 6,0 % op jaarbasis. Het elektriciteitsverbruik kent daarmee een sterker wordende groei naarmate het jaar 1996 vorderde.

Conjunctuurindicator Nationale Bank

De bruto synthetische conjunctuurcurve⁶ bereikte een waarde van -16,0 in januari 1997 (grafiek 3). Vanaf het begin van 1996 tot september was er sprake van een opwaartse klim van deze indicator. Gedurende de laatste vier maanden noteerde de bruto-curve echter telkens slechtere waarden. De afgevlakte curve (die met enige maanden vertraging kan berekend worden) is echter nog steeds aan een opwaartse klim bezig, zij het dat het tempo van de stijging begint af te zwakken. Voornamelijk in de industrie is er sprake van een stelselmatige daling van de recentste bruto-waarden. Zowel in de sectoren van de industrie, handel en ruwbouw zwakt het stij-

¹ Onder werklozen wordt verstaan: het aantal niet-werkende werkzoekenden. Dit komt overeen met de EG-definitie. Een nadeel is wel dat de oudere werklozen (50 jaar of ouder) niet zijn opgenomen.

² Sedert begin 1996 kan elke werkloze ouder dan 50 jaar en minstens 1 jaar werkloos vrijstelling van inschrijving als werkzoekende bekomen. Vroeger bedroeg deze leeftijdsgrens 55 jaar en meer (of 50 jaar en meer met verminderde arbeidsgeschiktheid).

³ Vergunde woningen in woongebouwen en in niet-woongebouwen.

⁴ Het feit dat de registratie gebeurt naar vestiging van de hoofdzetel betekent dat men niet noodzakelijk de economische activiteit in het betrokken arrondissement meet. Dit nadeel wordt afgezwakt doordat het hier over een evolutie doorheen de tijd gaat. Maandelijkse procentuele veranderingen zijn dan belangrijker dan absolute gegevens.

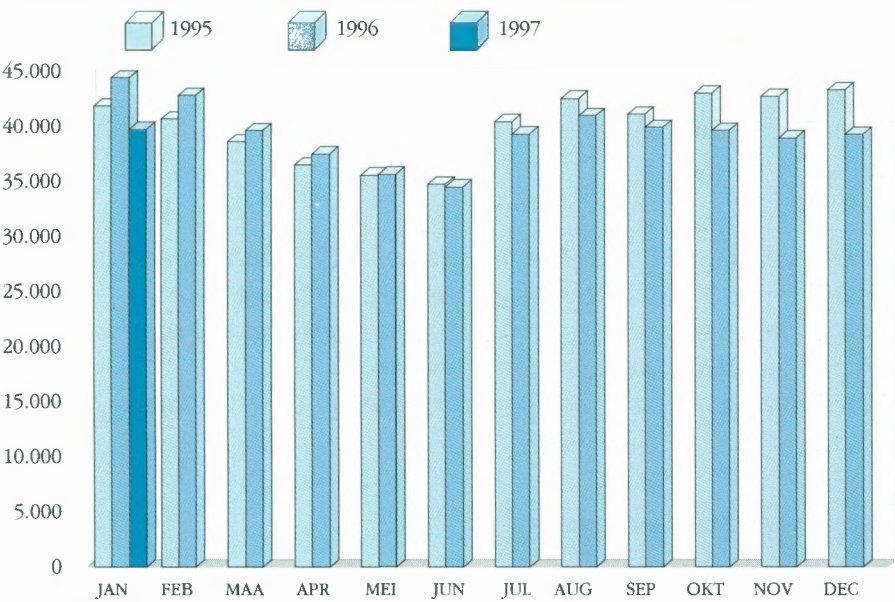
Een tweede nadeel is dat enkel bedrijven met een omzet van 20 miljoen of meer aangifte doen op maandbasis. Het kan zijn dat een bedrijf nu eens wel en dan weer niet beantwoordt aan dit criterium. Om dit nadeel te ondervangen is het aangewezen op provinciaal niveau te werken. 'Toetreders' en 'uittreders' vallen dan minder op en kunnen elkaar misschien meer compenseren dan als men werkt op het arrondissementele niveau.

⁵ zie voetnoot 3.

⁶ De constructie van de indicator van de Nationale Bank verloopt als volgt: er wordt maandelijks een enquêteformulier aan bedrijfsleiders verzonden. Daarin gaat men na hoe het gesteld is met een aantal facetten van de activiteit, de vraag en de vooruitzichten. Er zijn drie antwoordmogelijkheden: stijgend (positief), gelijkblijvend of dalend (negatief). De indicator is het saldo van de positieve en de negatieve antwoorden op deze vragen, en dit voor alle ondervraagden. In tegenstelling tot de nationale indicator worden de antwoorden hier niet gewogen.

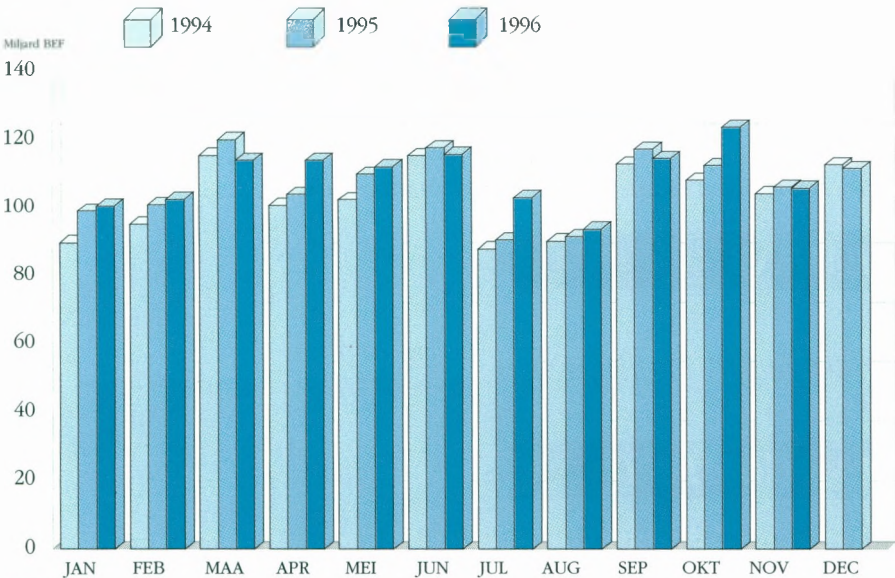
De maandelijkse resultaten van de enquête worden op een grafiek uitgezet. De curve wordt afgevlakt. Zo kan men de trend gemakkelijker onderkennen.

Grafiek 1
Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen

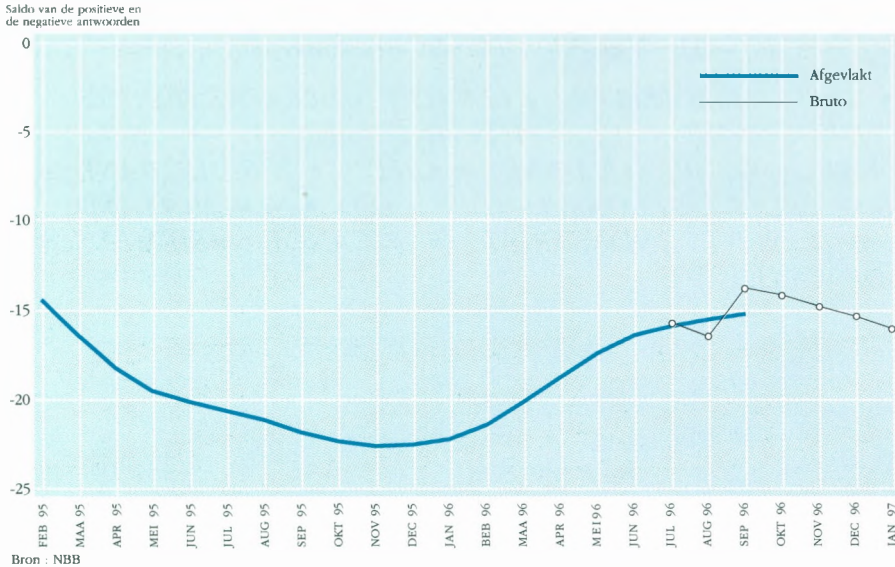
Bron : VDAB

Grafiek 2
Evolutie omzet West-Vlaamse bedrijven (volgens BTW-aangiften)

Bron : NIS

Grafiek 3
Synthetische conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen

Bron : NBB

gingstempo van de afgevlakte indicator af.

In Vlaanderen als geheel lijkt de conjunctuurindicator zich iets gunstiger te ontwikkelen.

Conclusie

De werkloosheid evolueert gunstig in West-Vlaanderen. Het aandeel van de jeugdwerkloosheid neemt nu weer af.

Het aantal lopende werkaanbiedingen bij de VDAB kent wederom een toename.

De bouwconjunctuur evolueerde tijdens de eerste acht maanden van 1996 globaal gunstig.

De indicator van de omzet wijst echter nog niet op een aangehouden herstel. De investeringen daarentegen presteren beter.

Ook het elektriciteitsverbruik duidt op een betere conjunctuur.

De recente waarden van de conjunctuurindicator van de Nationale Bank zijn echter geleidelijk aan minder goed. Dit plaatst een vraagteken bij het toekomstige verloop van de conjunctuur.

Uitwisseling van informatie, ervaring en knowhow tussen grote en kleine ondernemingen

In praktijkgerichte workshops van een tiental personen wordt door KMO-managers en deskundigen van grote bedrijven van gedachten gewisseld rond actuele bedrijfsuitdagingen. Wij stippen hieronder uit het gevarieerde aanbod van onze vier deelprogramma's enkele onderwerpen aan waar rond het debat kan gevoerd worden. Deze informele en ongedwongen debatten leveren unieke informatie op die u toelaten uw beleid te optimaliseren in :

TECHNISCH MANAGEMENT

- ✧ *Strategische innovaties in product en proces*
- ✧ *Procestechnologie en flexibiliteit*
- ✧ *Informatietechnologie en telematica*

EXPORTMANAGEMENT

- ✧ *Afstemmen van de interne organisatie op de exportactiviteiten*
- ✧ *Aanpassen van de productiecapaciteit aan soms drastische omzetverhogingen*
- ✧ *Werken met andere distributiekkanalen en verkoopgewoonten.*

MILIEUMANAGEMENT

- ✧ *Afvalbeheer*
- ✧ *Omgang met gevaarlijke stoffen en afvalstoffen*
- ✧ *Milieucommunicatie*

FINANCIEEL MANAGEMENT

- ✧ *Financiële planning op korte en middellange termijn*
- ✧ *Opvolgingsplanning binnen familiebedrijven*
- ✧ *Subsidiëring*

Link is een initiatief van de GOM West-Vlaanderen in samenwerking met :

- BANK BRUSSEL LAMBERT • BANK VAN ROESELARE • BEKAERT • BEKAERT TEXTILES
- DAIKIN EUROPE • DECEUNINCK PLASTICS INDUSTRIES • ERTA
- GENENCOR INTERNATIONAL • GENERALE BANK • GIMV • KREDIETBANK
- LEVI STRAUSS • LIEVENS & C° BELASTINGSCONSULENTEN • LVD • NEW HOLLAND
- PHILIPS • PHILIPS COMPONENTS INDUSTRIAL • PICANOL • SIEMENS
- VANDEMOORTELE • VAN DE WIELE

Voor meer informatie en een volledige folder kunt u steeds terecht bij :

GOM - West-Vlaanderen
Luc Vermandere
Pascal Walrave
Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek/Brugge

Tel : 050/35 81 31
Fax: 050/36 31 86
E-mail: wes@innet.be

KORT GENOTEERD

- Op 1 januari 1997 is de nieuwe veermaatschappij **P&O North Sea Ferries** op de Noordzee van start gegaan. De veermaatschappij is ontstaan uit de fusie van **P&O European Ferries** en **North Sea Ferries** waarbij de Britse rederij het Nederlandse **Nedlloyd**-aandeel heeft gekocht. Het samengaan van beide veermaatschappijen moet leiden tot een betere service en optimalisatie van de gezamenlijke vloot.
- Het **Sealife Centre** te Blankenberge heeft plannen om dit jaar een zeehondenopvangcentrum op te starten waar de aangespoelde zeehonden aan onze kust kunnen herstellen vooraleer ze opnieuw in de zee worden uitgezet. Het project loopt in nauwe samenwerking met het zeehondencentrum in het Nederlandse Pieterburen. In het opvangcentrum zullen tevens educatieve programma's worden aangeboden over het leven van de zeehonden. In het **Sealife Centre** werden tevens twee nieuwe eenheden gebouwd: een onderwaterobservatorium en een onderwatergrot.
- De Antwerpse scheepswerf **SKB** heeft een contract ondertekend ter waarde van 12 miljard fr. voor de bouw van vier kustmijnenvegers voor de Zeewacht. De Vlaamse overheid geeft **SKB** de terreinen aan de zee kant van de scheepsliften van **Polyship** te Oostende in erfpacht. **SKB** zal op deze terreinen een hal bouwen waar in een eerste fase het concept voor de vier mijnenvegers wordt uitgetekend. Over anderhalf jaar zou **SKB** dan starten met de bouw van het prototype; tussen 1999 en 2003 zullen de overige schepen worden gebouwd.
- De kamer voor handel en nijverheid van Oostende is sinds januari 1997 volledig geïntegreerd in de handelskamer van **Kortrijk-Roeselare-Tielt**. Deze laatste was op 24 juni 1996 ontstaan door een fusie van de handelskamer van **Kortrijk** met deze van **Roeselare-Tielt**. De fusie heeft als voordeel dat administratieve taken centraal worden verwerkt. Hierdoor komt er meer tijd vrij voor de dienstverlening aan de leden op lokaal niveau. Bij de **Verenigde Kamers voor Handel en Nijverheid Kortrijk, Roeselare, Tielt en Oostende** zijn 2.300 bedrijven aangesloten.
- De firma **Atcomex** uit Gullegem startte begin 1996 met de productie van vliegtuigbetankers. Vliegtuigbetankers transporteren fuel of kerosine naar de vliegtuigen. De firma leverde reeds aan Israël, Turkije, Nederland, Zimbabwe, Saoedi-Arabië en **Air British Petroleum** Afrika. **Atcomex** is vooral bekend voor de productie van tank- en bulkwagens, kippers en rolbruggen. Eind 1993 nam de firma het falliete bedrijf **Wouters Konstruktie** in Hamme over. De vliegtuigbetankers worden geproduceerd in Gullegem; in Hamme concentreert het bedrijf zich op de assemblage, de herstellingen, het schilderen en het uittesten. In 1996 investeerde de firma in een automatische lasmachine waarmee de jaarlijkse productie van 100 stuks kan worden verdubbeld. Bij **Atcomex** Gullegem werken 59 mensen. De vestiging in Hamme telt 16 personeelsleden. In 1996 bedroeg de omzet van de firma 430 miljoen fr.
- De **Witte Lietaer** uit Lauwe heeft een aandeel van 50 % genomen in de Franse firma **Delcar** uit Saint-Quentin. De **Witte Lietaer** is een dochtermaatschappij van **Gamma Holding** uit Nederland en producent van huislinnen en stoffen voor de automobielsector. **Delcar** is gespecialiseerd in rondbrei, een techniek voor het vervaardigen van autostoffen. De firma heeft een omzet van 1,4 miljard fr. en stelt 145 mensen tewerk. Samen beschikken de firma's over de nodige technieken om in Europa een toonaangevend bedrijf te blijven als producent van autostoffen. De gezamenlijke omzet wordt op 3,5 miljard fr. geraamd waarvan 2,3 miljard fr. voor De **Witte Lietaer**. De firma uit Lauwe gaat ook samen met een Australische en een Indische partner een fabriek opstarten in Indië voor de productie van autostoffen voor de lokale markt.
- Begin april zullen in onze provincie langs de **E40** drie nieuwe **carpoolzones** afgewerkt zijn te **Veurne**, **Oudenburg** en **Jabbeke**. De nieuwe carpoolzones zijn aangelegd in opdracht van het Ministerie van Openbare Werken. Via reclamecampagnes zal een oproep worden gedaan om meer samen te rijden naar eenzelfde bestemming en de eigen wagen achter te laten op de carpoolzone.
- Door de **Westvlaamse Intercommunale voor Economische Expansie en Reconversie (WIER)** worden in Ruddervoorde 10,2 ha bouwrijp gemaakt voor de aanleg van een ambachtelijke zone. Het gaat om wegen- en rioleringswerken die werden aanbesteed voor 22 miljoen fr. en nutsvoorzieningen voor een bedrag van 6,5 miljoen fr. Op het terrein kunnen een twintigtal kleine en middelgrote ondernemingen worden gehuisvest.
- **Barco** heeft het Amerikaanse bedrijf **Electronic Image Systems (EIS)** in **Xenai (Ohio)** overgenomen. **EIS** is gespecialiseerd in calligrafische projectoren die worden gebruikt voor luchtvaartsimulatie. Calligrafische projectoren zijn geschikt voor het weer geven van de lichtbakens van een landingsbaan, ook bij simulaties van slechte weersomstandigheden. **EIS** haalt een omzet van 330 miljoen fr. en stelt 45 mensen tewerk. De overname van **EIS** betekent voor **Barco Projection Systems** een aanzienlijke uitbreiding van het productengamma naar de simulatiemarkt toe. De luchtvaartsimulatie is een kleine, maar sterk groeiende markt. In India heeft **Barco** een dochtermaatschappij opgericht voor de productie van projectoren voor de lokale markt. De totale investering bedraagt er 100 miljoen fr.
- De **Zeebrugse Visveiling** realiseerde in 1996 een omzet van 1,75 miljard fr. Dit is een stijging van 20 % ten opzichte van 1995. De aanvoer in ton nam met 5 % toe. Hiermee veilde de **Zeebrugse Visveiling** ruim 70 % van alle vis die in Belgische veilingen werd aangevoerd. De voorbije jaren kende de visveiling nochtans een dalende omzet als gevolg van de dalende visprijzen en het opkopen van Belgische schepen door Nederlandse rederijen. De huidige vooruitgang is te danken aan de stijging van de gemiddelde prijs in de veilingen met 15 % tegenover vorig jaar en de grotere visaanvoer door Belgische vaartuigen in de **Zeebrugse Visveiling**. Ook de vismijnen van Oostende en Nieuwpoort zagen hun omzet stijgen met respectievelijk 12 % en 5 %.

▪ De firma **Turbo's Hoet** uit Gits zet de stap naar een beursnotering in Brussel. Turbo's Hoet is actief op het vlak van motoren- en turborevisie. De firma is ook een belangrijke invoerder van vrachtwagenonderdelen. Beide activiteiten zijn ondergebracht in Turbo's Hoet Part en Revisie. Tweede pijler van de groep is het Truckcenter waar opleggers, koetswerken en chassis worden vervaardigd en hersteld voor vrachtwagens. De productie van frigo-opleggers is een specialiteit van de groep. In dit kader nam de firma in 1995 de Franse groep Bizien over, producent van koel-opleggers. De omzet van Turbo's Hoet wordt op 3,5 miljard frank geraamd.

▪ Gouverneur Vanneste heeft op 20 januari jongstleden de eerste steen gelegd van het **nieuwe provinciegebouw** te Sint-Andries/Brugge. De langwerpige constructie in graniet, zal vóór het bestaande administratief complex Boeverbos worden opgetrokken. In het nieuwe gebouw komen vergader- en kantoorruimtes, een foyer, een restaurant voor personeel en bezoekers alsook een receptie en onthaalvoorzieningen en een archiefruimte. Het project kost een half miljard fr. en moet tegen de lente van 1998 operationeel zijn. De bijeenkomsten van de provincieraad zullen van dan af in het nieuwe gebouw doorgaan.

▪ Bouwgroep **Huyzentruyt** uit Beveren-Leie heeft een zusterfirma opgericht : met 'Arcadia' richt de bouwfirma zich op een duurder gamma privé-woningen en worden ook renovatieprojecten aangepakt. Huyzentruyt bouwt jaarlijks ongeveer 200 private woningen. De groep is actief in heel Vlaanderen en realiseerde eveneens een doorbraak in Henegouwen en Noord-Frankrijk. De omzet van de firma bedraagt 750 miljoen fr. Er zijn 115 mensen tewerkgesteld. Het nieuwe bedrijf Arcadia biedt werk aan 14 mensen.

▪ De **regionale luchthaven van Oostende** verwerkte vorig jaar 91.768 ton vracht. Dit is een stijging van 12,6 % in vergelijking met 1995. Het aantal vervoerde passagiers steeg met 12,4 % tot 90.474. Deze stijging is vooral te danken aan het toenemend aantal chartervluchten dat in 1996 met 66 % is gestegen. Ook de **regionale luchthaven van Kortrijk-Wevelgem** noteerde goede trafiekcijfers. Het aantal passagiers steeg met 5 % tot 114.239. Dankzij de dagelijkse vluchten van Touring Mobilis (gestart eind 1995), de trainings- en de observatievluchten van de rijkswacht en de vluchten met de nieuwe Auro-fluisterjet voor regionaal vervoer steeg het aantal binnenlandse professionele passagiers met 40 %.

▪ De **Zeebrugse Visveiling (ZV)** opent in het voorjaar een visveiling in Milford Haven aan de Ierse zee. De ZV heeft ook plannen om binnenkort een European Fish Auction (EFA) op te richten met als partners Zeebrugge, Ymuiden, La Rochelle, Milford Haven, een Schotse veiling en waarschijnlijk ook Den Helder. De zes partners zullen dit jaar nog een kwaliteitslabel invoeren. In een volgende fase willen de deelnemers simultaan veilen.

▪ Begin april 1996 is het **ingenieursbureau IBS** van start gegaan in het Bedrijvenscentrum te Wevelgem. IBS staat voor : Infrastructuurwerken (onder meer wegenis, riolering en omgevingswerken, collectoren, hydraulische studies), Bodemsanering en Stabiliteit (staal, beton en fundering). Het multi-disciplinair ingenieursbureau heeft projecten in studie en in uitvoering in Wevelgem, Kortrijk, Desselgem, Ieper, Brugge, Diksmuide, Laarne, Brussel en Antwerpen. De firma richt zich zowel naar de openbare als de private sector. Eind december 1996 werd IBS erkend als Bodemsaneringsdeskundige. In het kader van het Bodemdecreet werden reeds verschillende Oriënterende Bodemonderzoeken uitgevoerd. Bij IBS werken drie ingenieurs en twee CAD-tekenaars.

CARL ADAMS N.V.

ERKEND SELECTIEBUREAU
SELECTIE, TRAINING EN ADVIES
VG. WS. 032

PERSONEELSRECRUTERING
ORGANISATIE & MANAGEMENT ADVIES

ARDOOISESTEENWEG 25, 8800 ROESELARE
TELEFOON: (051) 24 16 56 / 24 19 98
FAX (051) 24 02 06

Brusselle Enterprises nv

Westendelaan 1, 8620 Nieuwpoort

Tel. 058/23.25.13

Fax 058/23.05.76

Aanneming van draai-, frees-, slijp- en kotterwerk,
zowel conventioneel als op CNC-machines
Vol- en halfautomatisch lassen

▪ Bij de firma *Brille* uit Wevelgem wordt jaarlijks 2.500 ha vlas verwerkt. De firma bestaat uit drie afdelingen waaronder een eigen transportbedrijf en de vestiging *Eurofino* in Gullegem waar een deel van de productie wordt verwerkt. De grondstof komt hoofdzakelijk uit Normandië. Dagelijks wordt in deze streek 75 ton vlas opgehaald. Naast Europa voert de firma het vlas voor meubelstoffen en huishoudlinnen ook uit naar Brazilië en China. Bij *Brille* werken 70 mensen. De omzet bedroeg in 1996 ruim 400 miljoen fr.

▪ *New Holland Belgium*, producent van oogstmachines uit Zedelgem, heeft zijn afdeling verzending, verpakking en logistiek overgeheveld naar *PGN Logistics*. Dit is een partnership tussen rederij *P & O European Transport* en het Italiaanse transportbedrijf *Graglia*. *PGN Logistics* met hoofdzetel in het Engelse *Ipswich* zal voortaan de logistieke partner zijn voor alle Europese productie-eenheden van *Fiat Agri*. De Belgische tak van *PGN Logistics* heeft zijn zetel in de fabriek te Zedelgem maar zou in de toekomst Zeebrugge als thuisbasis krijgen. Met *Seapark*, de dochtermaatschappij van stouwerij *Sea-Ro*, werd reeds een contract afgesloten voor de opslag en distributie van landbouwmachines in de achterhaven van Zeebrugge. Zes logistieke bedienden maakten reeds de overstap naar het nieuwe bedrijf terwijl de 42 arbeiders mogelijk nog dit jaar volgen.

▪ De firma *Sanac* heeft op 28 januari jongstleden haar nieuwe bedrijfsgebouwen aan de Menensteenweg te Wervik in gebruik genomen. Voorheen was de firma gevestigd te Geluwe. *Sanac* is actief in de sector van de gewasbescherming. Sinds enkele jaren is de firma ook marktleider op de markt van tuinbouwbenodigdheden en huis- en tuinproducten. De kantoorruimte in de nieuwe bedrijfsgebouwen neemt meer dan 1.000 m² in en bevat naast het landschapsbureau 4 vergaderzalen, een showroom, een ontvangstruimte en een bedieningsbalie. Voor het personeel is er een sanitaire blok voorzien, een eetzaal, een keuken en een EHBO-lokaal. Meer dan 1 ha is overbouwd als opslagruimte. *Sanac* heeft een omzet van 1,5 miljard fr. en stelt 75 mensen tewerk.

▪ Het mengvoederbedrijf *Danis* uit Ardooie start als eerste particulier bedrijf in Europa een mestverwerkingsfabriek op in de gemeente Izegem. De firma ontwikkelde in samenwerking met buitenlandse partners een thermisch procédé voor de verwerking van varkensdrijfmest en andere organische producten (zoals papierafval) tot een reukloos mineralenconcentraat. Zo kan 1.000 kilo mest gereduceerd worden tot dertig kilo. Het eindproduct is een mineraal as dat naar het buitenland zal worden geëxporteerd voor de aanmaak van meststoffen. *Danis* hoopt in een eerste fase 70.000 ton mest te kunnen verwerken.

▪ Sinds 1 november 1996 heeft de firma *BEP-Europe* 95 % van de activiteiten van *Fabricom* gevestigd te Brugge Sint-Michiels overgenomen. Ook het personeelsbestand van 60 arbeiders en bedienden werd behouden. *BEP-Europe* is de eerste buitenlandse productievestiging van het Amerikaanse bedrijf *Burke E. Porter Machinery Company (BEP)* uit Michigan. *BEP* is wereldmarktleider in de productie en installatie van testbanken voor autoconstructeurs. *BEP-Europe* is een joint venture tussen de Belgische groep *Fabricom* (40 %) en *BEP machinery Company* (60 %). Bij *Fabricom* Brugge werden reeds een zestal jaren autotestmachines geproduceerd voor de Franse en de Beneluxmarkt onder licentie van *BEP*. *BEP-Europe* zal deze activiteit verder uitbouwen over heel de Europese alsook de Aziatische markt. Voor 1997 wordt een omzet van een half miljard BEF voorzien. Bij de moederfirma uit Michigan bedroeg de omzet in 1996 1,2 miljard BEF. Er zijn 120 mensen tewerkgesteld.

▪ *Focus Televisie*, de regionale zender voor het noorden van West-Vlaanderen heeft zijn kijkcijfers bekendgemaakt. Hieruit blijkt dat *Focus TV* een gemiddeld dagbereik van 50 % haalt op weekdagen. *Focus TV* wordt aldus de meest bekeken regionale zender van Vlaanderen gevolgd door *WTV* (44 %). *Focus TV* brengt dagelijks een journaal met een gespecialiseerde ploeg van eindredacteurs. Deze formule verklaart, volgens de hoofdredacteur van *Focus*, het succes van de zender.

GENENCOR

INTERNATIONAL®

Genencor International N.V.

Komvest 43, 8000 Brugge

Tel. 050/44.91.11 - Telefax 050/33.68.49

Genencor International N.V. is een productie-onderneming toegespitst op de fermentatie, opwerking en formulering die zich in hoofdzaak richt naar biotechnologische producten voor industriële toepassingen.

▪ *De Christelijke Centrale der Textiel- en Kledingbewerkeren van België heeft eind januari 1997 een studie gemaakt over de textiel- en kledingsector in West-Vlaanderen.*

Het eerste deel van de studie bevat tewerkstellingsgegevens gebaseerd op de RSZ-gegevens van 30 juni 1995. In het tweede deel worden de cijfers van het textielonderwijs toegelicht. In een derde deel wordt per individueel bedrijf in textiel, vlas en kleding cijfers opgenomen met het aantal arbeiders en bedienden op datum van 31 maart 1996. Zo blijkt uit deze studie dat er in onze provincie 468 textielbedrijven zijn, 375 bedrijven werkzaam zijn in de kledingindustrie en 57 bedrijven in de vlassector.

▪ *De Brugse vestiging van Clark-Hurth, producent van transmissies voor zware voertuigen, heeft het ISO 9001-certificaat ontvangen. Dana Corporation, die twee maanden geleden de firma overkocht van Ingersoll-Rand, wil de Brugse vestiging uitbouwen tot een belangrijk technologiecentrum van de groep. Deze Amerikaanse groep uit Ohio is wereldleider op het vlak van engineering, productie en distributie van producten en systemen voor 'off-highway' voertuigen. De groep is actief in 30 landen, telt ruim 40 centra voor onderzoek en ontwikkeling en stelt wereldwijd 45.000 personen tewerk. Bij de Brugse vestiging van Clark Hurth werken 630 mensen.*

▪ *De firma Stiga, gevestigd in de oude Flandriagebouwen te Zedelgem, heeft het ISO 9002 certificaat behaald. Bij Stiga worden grasmaaiers geproduceerd alsook gas-, hout-, en mazout-convectoren. De firma boekte in 1996 een omzetcijfer van 1,1 miljard BEF waarvan 800 miljoen BEF via de verkoop van eigen producten en 300 miljoen BEF via de verkoop van producten van het Zweedse moederbedrijf. Stiga België is een divisie van de Zweedse multinational Monark Stiga die een omzetcijfer van 16 miljard BEF realiseert met 2.600 mensen. Monark is gekend als de grootste fietsenproducent van Europa, terwijl Stiga vooral gespecialiseerd is in de productie van grasmaaiers. Bij Stiga Zedelgem werken 150 mensen.*

▪ *Op 1 maart jongstleden had de eerste overtocht plaats van de Holyman Diamant van Oostende naar Ramsgate. De Holyman Diamant is de nieuwe fast ferry van Holyman Sally Ferries. Het nieuwe schip heeft een lengte van 81 m, een breedte van 26 m en een snelheid van 37 knopen.*

▪ *Het Zeebrugse baggerbedrijf Decloedt heeft via Far East Dredging, een joint venture met de firma Dredging International, een belangrijk order binnengehaald voor de bouw van 2 nieuwe dokken in de haven van Hong Kong. Het project kost 10 miljard BEF.*

▪ *Busbouwer Jonckheere uit Roeselare heeft een order ontvangen ter waarde van 400 miljoen BEF van de Brusselse vervoersmaatschappij MIVB. Voor deze firma zal Jonckheere tegen het einde van het jaar 60 bussen bouwen.*

▪ *Het windmolenpark in de Zeebrugse voorhaven heeft er een nieuwe windturbine bij. De nieuwe windmolen heeft een vermogen van 400 kWatt (het dubbele van de oude 200 kWatt molens), en haalt een rendement dat 3 keer hoger ligt. De jaarproductie van de molen bedraagt 1.200.000 kWatt. Dit komt overeen met het jaarlijks elektriciteitsverbruik van 364 gezinnen. De windturbine werd gebouwd door de firma Turbowinds uit Overijse die in 1995 de kennis en de kerningenieurs in huis haalde van Windmaster HMZ uit Sint-Truiden. Deze firma had in 1986 de windmolens voor het Zeebrugse park geleverd. De Limburgse intercommunale Interelectra, die in 1995 het beheer van het Zeebrugse windmolenpark heeft overgenomen van de Vlaamse overheid, verdeelt de elektriciteit afkomstig van de windturbines onder de geïnteresseerde intercommunales.*

Ruimte om te ondernemen

Op 13 januari 1997 ontving minister E. Baldewijns, Vlaams minister van openbare werken, vervoer en ruimtelijke ordening, een politieke delegatie uit West-Vlaanderen onder leiding van de heer W. Vens, bestendig afgevaardigde en voorzitter van de GOM - West-Vlaanderen. Deze delegatie was samengesteld uit politieke vertegenwoordigers op het Vlaamse, provinciale en het gemeentelijke niveau, bijgestaan door technici van de GOM - West-Vlaanderen en de intercommunales Leiedal en WIER.

In een constructief gesprek werd van gedachten gewisseld over vier punten die bijzonder actueel zijn in West-Vlaanderen doch zich ook meer en meer manifesteren in andere Vlaamse provincies. Deze vier aandachtspunten zijn van grote betekenis voor het West-Vlaamse bedrijfsleven met name:

- a) de herziening van alle West-Vlaamse gewestplannen inzake regionale bedrijventerreinen;
- b) grotere uitbreidingen van zonevreemde bedrijven;
- c) kleinere uitbreidingen van zonevreemde bedrijven;
- d) te volgen procedure met betrekking tot de vormgebreken opgeroepen door de Raad van State omtrent de recente gewestplanherzieningen.

De minister erkende het gebrek aan bedrijventerreinen in West-Vlaanderen en is zich bewust van het probleem van de zonevreemde bedrijven. Tot op heden - en de lijst is niet afgesloten - werden 201 zonevreemde bedrijven met actuele uitbreidingsproblemen genoteerd waarvan 108 dwingend een snelle oplossing vergen.

De gedachtenwisseling met de minister en zijn medewerkers opent perspectieven voor 'meer ruimte om te ondernemen' in West-Vlaanderen. Dit laatste moge blijken uit volgende feiten.

In maart 1997 wordt het gewestplan Kortrijk in herziening gesteld. Dit zal worden gevolgd door het gewestplan Roeselare-Tielt. In deze sub-regio's stelt zich het ruimteprobleem het meest acuut. Hierna zullen in de komende maanden nog andere West-Vlaamse gewestplannen aan bod komen.

Meerdere uitbreidingen van zonevreemde bedrijven zullen mede opgenomen worden in de gewestplanherziening. De minister kondigde een versnelde procedure voor BPA-zonevreemde bedrijven aan. Deze zou maximaal vijf maanden bedragen. In een nieuw decreet op de stedenbouw zal worden ingegaan op een aantal juridische knelpunten opgeworpen door de Raad van State en zal gepoogd worden om een zinvolle oplossing te brengen

voor uitbreidingen van zonevreemde bedrijven van kleinere omvang.

West-Vlaanderen hoopt dat er nu snel een oplossing komt voor één van de grootste knelpunten voor economische ontwikkeling. De initiatieven van de Vlaamse overheid zullen op de voet worden gevolgd.

'Ruimte om te ondernemen' kost geen geld en creëert veel arbeidsplaatsen.

De GOM-West-Vlaanderen blijft prioriteit vragen voor ruimte voor werk

Het directiecomité van de GOM-West-Vlaanderen keurde op 20 februari 1997 een voorstel van gewestplanwijziging goed dat moet toelaten een aantal dringende problematieken van zonevreemde bedrijven een oplossing te bieden.

Voor het gewestplan Kortrijk werd de problematiek van 15 bedrijven behandeld. Voor het gewestplan Roeselare-Tielt werd voor 33 bedrijven een oplossing voorgesteld. De problematiek van 11 bedrijven waarvoor reeds in mei 1996 een oplossing aan de minister werd voorgesteld werd in herinnering gebracht. Daarnaast werd aan de minister gevraagd het voorstel voor de creatie van drie lokale ambachtelijke terreinen in de gewestplanwijziging op te nemen

BACOB behoort op dit ogenblik tot de top van de grootste banken van ons land. BACOB richt zich niet alleen naar particulieren maar profileert zich ook als KMO bankier. Een volledig gamma aan moderne bankprodukten voor de zelfstandige of de ondernemende KMO'er. Beleggingsprodukten, die iedere cliënt boeien door een spectrum aan mogelijkheden en een top-rendement.

Bankieren is onze natuur

daar het instrument BPA in veel gevallen betwistbaar blijft.

Op 3 maart 1997 had een bijeenkomst plaats tussen het directiecomité van de GOM-West-Vlaanderen en de West-Vlaamse parlementairen. Gedurende deze bijeenkomst kwamen twee problematieken aan bod:

- een evaluatie van het ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen;
- voorstellen van wetswijzigingen met het oog op een rechtszeker maken en vereenvoudigen van het instrumentarium om bedrijfsvestigingen aan te moedigen.

Nieuwe stappen bij de Vlaamse regering worden voorbereid. De GOM-West-Vlaanderen blijft beklemtonen dat het beste en meest efficiënte tewerkstellingsplan ook op korte termijn het beschikbaar stellen is van aangepaste ruimten en rechtszekere procedures voor bedrijfsvestiging en aanpassing.

Het huidige strakke keurslijf en de moeilijkere wijze waarop tot beslissingen wordt gekomen legt een ernstige hypotheek op de ondernemingscreativiteit en brengt mee dat heel wat opportuniteiten onbenut blijven.

Het innovatie- en incubatiecentrum op het researchpark te Kortrijk opgericht

Op initiatief van de GOM - West-Vlaanderen werd op dinsdag 25 februari 1997 de nv Innovatie en Incubatiecentrum Kortrijk opgericht met als partners naast de GOM - West-Vlaanderen, de nv ASLK, de nv Barco, de nv Bekaert, de nv Electrabel, de nv Koramic en de nv Vandemoortele.

Bij de oprichting werd door de partners 60 miljoen BEF bijeengebracht.

De GOM - West-Vlaanderen kon rekenen op een belangrijke steun vanwege de Vlaamse en provinciale overheid. Ook de intercommunale Liedal heeft toegezegd het project financieel te ondersteunen.

Dit project steunt op een intense samenwerking tussen de privé-nijverheid en de overheid en heeft als doel hoogtechnologische projecten, die aanvaard werden door het beheerscomité van het Researchpark, de faciliteiten van een bedrijvent centrum aan te bieden. In een bedrijvent centrum worden vooral drie diensten aan nieuwe projecten aangeboden. Naast het ter beschikking stellen van aangepaste ruimten aan interessante voorwaarden, wordt er ook

secretariaatsservice aangeboden evenals managementbegeleiding bij de overgang van onderzoek naar een commercieel verkoopbaar product. De infrastructuur die daarvoor door de nieuwe naamloze vennootschap zal opgericht worden is in voorbereiding.

Samenwerking is gepland met het Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking, het eerste project dat op het Researchpark werd aanvaard.

De realisatie van de optie om het Researchpark in een eerste fase van ontwikkeling, naast de samenwerking met de universiteit en de hogescholen te verrijken met bijkomende bronnen van ondersteuning voor onderzoek en ontwikkeling heeft met de creatie van het Innovatie en Incubatiecentrum een nieuwe belangrijke aanzet gekregen. Hoofdtak zal nu zijn deze eerste projecten operationeel te maken. De meerwaarde van deze en toekomstige concentraties van onderzoek en ontwikkeling met hun begeleidende organen is een opportuniteit die door het bedrijfsleven moet aangegrepen worden.

Het synergie-effect dat uitgaat van de concentratie van onderzoeksgerichte activiteiten en de samenwerking met de KU-Leuven, de KU-Leuven Campus Kortrijk, de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende en de Vlaamse Autonome Hogeschool, evenals de bijzondere steun die de Vlaamse regering voorziet, zullen een belangrijke positieve balans aanbrengen voor de bedrijven die op het Researchpark aanvaard worden.

Europese primeur voor Daikin

Vanaf april 1997 wordt er bij Daikin Europe te Oostende een nieuwe productielijn in gebruik genomen voor de productie van milieuvriendelijke airconditioningstoestellen. Deze

geoptimaliseerde, milieuvriendelijke airconditioners zijn een Europese primeur.

Daikin Europe is een dochteronderneming van Daikin Industries, gevestigd in Osaka (Japan). Daikin Europe startte in 1972 als Europese hoofdzetel met haar commerciële activiteiten. In 1973 bouwde Daikin Europe haar eerste kantoor en fabrieksgebouw op het bedrijventerrein van Oostende. De totale bedrijfsoppervlakte bedroeg toen 5.600 m². In 1993 werd de uitbreiding van de fabrieksgebouwen tot 22.500 m² ingehuldigd in aanwezigheid van eerste minister J.L. Dehaene.

Vanaf april 1997 start Daikin Europe een nieuwe productielijn met het doel milieuvriendelijke airconditioningstoestellen te bouwen voor de Europese markt. Onder invloed van de steeds strenger wordende milieureglementering zullen vanaf het jaar 2000 immers alle airconditioners, geproduceerd in Europa, moeten voorzien zijn van milieuvriendelijk koelmiddel. Deze milieureglementering betekent de productiestop vanaf het jaar 2000 van HCFC's, vooral bekend als drijfgas in spuitbussen, maar ook toegepast in de koelmiddelen van airconditioners. Alhoewel de meeste Europese landen, waaronder België, het gebruik van HCFC's in de koelindustrie pas tegen het jaar 2015 willen stopzetten start Daikin nu reeds een nieuwe productielijn voor airconditioners voorzien van nieuwe koelmiddelen. De nieuwe producten zijn dan ook a priori bestemd voor de landen waar de productiestop van HCFC's op zeer korte termijn van kracht wordt (Zweden, Denemarken, Noorwegen en Duitsland). Met de introductie van deze nieuwe klimaatregelaars zal Daikin Europe de eerste producent in Europa zijn van airconditioners met milieuvriendelijke HFK's.

Om zijn positie te handhaven op wereldniveau is Daikin Europe dit jaar ook gestart met de voorbereiding van de implementatie van de ISO 14000, een internationale norm met betrekking tot milieumanagement. De streefdatum voor het behalen van deze norm is september 1997. Daikin Europe zal dan de eerste producent van airconditioningtoestellen in Europa zijn met een ISO 14000 certificering.

De omzet van Daikin Europe steeg van 6,1 miljard BEF in 1993 tot 9,2 miljard BEF in 1996. Het personeelsbestand groeide van 300 in 1993 tot 625 op heden.

Holyman-Sally Ferries Nieuwe start voor de lijn Oostende-Ramsgate

Sinds 1 maart 1997 is het beheer van de lijn Oostende-Ramsgate in handen van een nieuwe operator die de maatschappijen Holyman en Sally (groep Silja) verenigt. Met de inzet van twee catamarans van de nieuwe generatie 'Condor 12', zorgt Holyman-Sally Ferries voor een ultrasnel passagiers-transport.

Sinds januari 1994 was de maatschappij Sally de partner van de RMT voor het maritiem transport van en naar Oostende. De activiteiten van de RMT werden einde februari 1997 stopgezet.

De Australische groep Holyman is één van de belangrijkste reders ter wereld, aanwezig in Australië, de Verenigde Staten en Europa. Beide partners zorgen op de lijn Oostende-Ramsgate vanaf 1 maart 1997 voor een ultrasnel passagierstransport via de inzet van twee

nieuwe catamarans die dagelijks vier overtochten heen en weer voor hun rekening nemen. Deze fast ferries hebben een capaciteit van 700 passagiers en 80 personenwagens en een gemiddelde snelheid van 70 km per uur. De overtocht duurt nu nog maar 90 minuten. Aangezien de rotatietijd in de haven beperkt is, kunnen de afvaarten om de 2 tot 2 ¼ uur geprogrammeerd worden. Snelheid en een grotere frequentie zijn dus de troeven van Holyman Sally Ferries. Belangrijk is ook dat het passagiers- en vrachtwagenvervoer strikt wordt gescheiden. Voor het vrachtvervoer start Holyman Sally Ferries een nieuwe

dienst tussen Oostende en Ramsgate met de inzet van drie vrachtschepen die 12 afvaarten per dag zullen verzorgen. De nieuwe maatschappij heeft reeds twee ferries aangekocht die elk een capaciteit van 150 vrachtwagens hebben.

De nieuwe operator wil in 1997 op de lijn Oostende-Ramsgate 3 miljoen passagiers vervoeren (tegenover 2 miljoen in 1996), 500.000 wagens (tegenover 300.000 in 1996) en 150.000 vrachtwagens. Holyman Sally Ferries investeert tevens 50 miljoen BEF in aanpassingswerken aan de terminal te Oostende.

International Trophy of Industry voor Deceuninck

In januari jongstleden werd aan Deceuninck de 'International Trophy of Industry' uitgereikt door het International Institute of Promotion and Prestige (IIPP) te Genève. Deceuninck Plastics is producent van PVC-bouwprofielen en gevestigd te Hooglede-Gits. Het IIPP is een niet-gouvernementele organisatie, actief op verschillende vlakken (humanitair, cultureel, wetenschappelijk, industrieel). Het IIPP kent aparte trofeeën toe voor kleine, middelgrote en grote ondernemingen. De prijs werd in 1997 aan de Groep Deceuninck toegekend omwille van zijn uit-

Voortaan integreert BBL Soft Telelink de telecommunicatiemodule, het raadplegen van databestanden, de overdracht van bestanden en de off-line intoetsing van uw betalingen. Is de BBL ook daarom de voorkeurbank ?

Milieuproblemen?

- Vergunningsaanvragen
- Wetgeving
- Integratie van milieuzorg en kwaliteitszorg
- Steunmaatregelen voor onderzoek of voor milieu-investeringen

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer:

Milieucel van de GOM-West-Vlaanderen

Rationeler energieverbruik?

Voorlichting over:

- Rationeel Energiegebruik (REG)
- Energiebesparingsmogelijkheden
- Steunmaatregelen voor onderzoek of REG-investeringen
- Energiezelftest

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer:

Energiecel van de GOM-West-Vlaanderen

KMO-begeleider en Wegwijzer:

GOM-West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge
Tel. 050/35.81.31
Fax. 050/36.31.86

stekende resultaten. In de periode 1989-1996 verdubbelde Deceuninck zijn groepsomzet, steeg het personeelsbestand van 509 naar 892 medewerkers en werd voor 3,3 miljard BEF geïnvesteerd.

Deceuninck Plastics wil tegen het jaar 2000 een vierde van zijn omzet realiseren in Oost-Europa, voornamelijk in Polen en Tsjechië. Momenteel vertegenwoordigt Centraal- en Oost-Europa 13 % van de groepsomzet van Deceuninck, West-Europa 77 %, en Noord-Amerika 10 %.

De firma gaat in Polen een nieuwe productie- en distributie-eenheid oprichten voor de extrusie van hoogwaardige kunststof raam- en bouwprofielen. De fabriek moet tegen eind 1997 operationeel zijn. In Amerika gaat Deceuninck de firma Dayton Technologies (Ohio) overnemen, een filiaal van aluminiumproducent Alcoa. Dayton Technologies is één van de grootste Amerikaanse extrusie bedrijven van kunststof raam- en deurprofielen en stelt 300 personen tewerk.

Gaselwest investeert meer dan 3 miljard BEF

De intercommunale Gaselwest heeft haar begroting voor 1997 opgesteld. In totaal worden voor 3,2 miljard BEF investeringen gepland.

De begroting voor **elektriciteit** beloopt 1.379 miljoen BEF. Dit is een toename met 13 %. Belangrijke posten in deze begroting vormen de aanleg van laagspanningsleidingen en -aftakkingen en de bouw van nieuwe cabines. Voor 1997 wordt een aangroei van 164 distributiecabines vooropgesteld. Onder invloed van de toenemende zorg voor het milieu en om veiligheidsredenen zal men ook in 1997 de politiek van het ondergronds brengen van netten doorzetten. Per jaar worden 50 à 60 km hoogspanningslijnen ondergronds gebracht.

Het elektriciteitsverbruik steeg in 1996 met 0,2 % voor de hoogspanning en 2,9 % voor de laagspanning in vergelijking met 1995.

De begroting voor **aardgas** beloopt 820 miljoen BEF, dit is ongeveer evenveel als vorig jaar. Gaselwest voert een actief aardgasbeleid. Een viertal jaren geleden startte de intercommunale een investeringsprogramma met als doel alle centra van alle deelgemeenten op het aardgasnet aan te sluiten. Zo werden het voorbije jaar 4.632 nieuwe klanten op het aardgasnet aangesloten. Voor dit jaar

voorziet Gaselwest in een aangroei van 4.364 eenheden.

Het aardgasverbruik vertoonde in 1996 een forse stijging in vergelijking met 1995. Het huishoudelijk verbruik steeg met 18,3 %, de ambachten en kleine industrieën met 28,8 % en de grote industrie met 19,2 %.

Voor **kabeltelevisie** is een investeringsbedrag van 526 miljoen BEF voorzien. Hiermee wil Gaselwest het dienstenpakket uitbreiden en het kabelnet moderniseren. De ombouw naar 450 Mhz zal in het tweede trimester van 1997 worden beëindigd. Dit jaar worden ook de studies aangevat om het kabelnet aan te passen aan de telefoniesignalen van Telenet vanaf 1999. De projecten Cyber City en Fast Internet Acces worden voortgezet.

Cyber City werd vorig jaar door Gaselwest opgestart om de mogelijk-

heden van het teledistributienet (kabel) uit te proberen. Informatie onder vorm van beeld, tekst en geluid wordt door de gebruiker via een speciale PC opgevraagd. Bij Fast Internet Acces gaat Gaselwest met dit experiment nog een stap verder en wendt haar kabel aan om de informatie op Internet snel bij de gebruiker te brengen. De snelheid van het kabelverkeer ten opzichte van de gebruikelijke telefoonverbinding is hierbij een belangrijke troef. Bij een honderdtal klanten worden voor deze experimenten modems opgesteld.

De **gemeenschappelijke investeringen** belopen 510 miljoen BEF. Het betreft hier investeringen in onder meer gebouwen en informatica. Belangrijkste post hierin is de nieuwbouw van Gaselwest op het Kennedypark te Kortrijk.

TECHNOLOGIETRANSFER

Hierna volgen een aantal opportuniteiten die de TIV uit een internationaal aanbod weerhouden heeft en die potentieel interessant kunnen zijn voor Vlaamse bedrijven.

De TIV is de Gemeenschappelijke Technologische Innovatiecel van de Vlaamse GOM's.

Indien één of meerdere van deze voorstellen U interesseren, dan kan U vrijblijvend bijkomende informatie bekomen via de GOM-West-Vlaanderen, of rechtstreeks bij de TIV.

De GOM-West-Vlaanderen en de TIV zijn eveneens graag bereid meer inlichtingen te verschaffen over de hulp die wordt geboden voor het oplossen van uw concrete problemen inzake innovatie of technologie-overdracht.

*Info: GOM, K. Astaes, 050/35.81.31.
TIV, A. Kemps, 02/219.56.10.*

Elektro-optisch afbuigstelsysteem (ref.: TT-1621-O)

Een volledig nieuw type laser scanner werd ontwikkeld.

Met de geïntegreerde optische componenten ontstaat er een relatief eenvoudig systeem dat een lagere kostprijs koppelt aan een compact eindproduct met extreem hoge resolutie en een zeer snelle afbuigingsnelheid. Massaproductie is mogelijk. De gewoonlijk complexe optische functies zijn nu met een lithium-niobium kristal volgens de 'IC-fabricage-techniek', in chipvorm beschikbaar. Verscheidene prisma's in het kristal kunnen via een aangelegde spanning hun brekingsindex wijzigen. Men kan aldus de afbuiging van de laserstraal zeer precies controleren en scansnelheden in het nanosecondegebied bereiken. Het prototype kan met een spanning van +/-80V zijn volledig afbuigbereik doorlopen. Het nog niet geoptimaliseerde ontwerp behaalde hiermee een afbuiggevoeligheid van 2mrad/100 V. Toepassingen zijn te vinden bij optische meetsystemen, telecommunicatie, laserprinters, laser-TV, barcoscanners, en dergelijke.

Ontwikkelingsgraad:

prototype.

Voorstel:

know-how transfer.

Pesticide spray controle (ref.: TT-1622-BT)

Een Israelische onderneming ontwikkelde een beeldverwerkingssysteem waarbij het mogelijk wordt om landbouwsproeioestellen te controleren en te corrigeren door ogenblikkelijke meting van de geproduceerde waterdruppels van het landbouwspraytoestel. Het doel is om met minimum hoeveelheden aan pesticide een optimale bestrijding te behalen. De ontwikkelde apparatuur heeft een finaal ontwikkelingsstadium bereikt en zal commercieel beschikbaar zijn binnen 6 maanden. Een compact systeem kan in het veld als controle- en testapparaat gebruikt worden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een CCD-camera met vergrotende lens, een lichtbron, een video-beeld processingssysteem voor de verdere analyse van de ingekleurde druppeltjes op de speciale daartoe ontwikkelde papiertjes van 5 cm op 5 cm die geplaatst werden in het veld. De testresultaten worden op de display in de verschillende modes ogenblikkelijk weergegeven. De software laat toe eenvoudig en snel resultaten in te voeren en vergelijkingen te maken met vorige testen. Voor laboratoriumtoepassingen kan een standaard PC gekoppeld worden aan de veldeenheden. Het systeem meet verschillende grootheden, ondermeer het beeld van de druppels, de diameter van de druppels, de grafische grootteverdeling, het aantal per cm², enzomeer. Het systeem werd ontwikkeld ten behoeve van landbouwers, keuringsorganismen van spuittoestellen, onderzoeksinstituten en laboratoria op het vlak van zowel pesticiden- als plantenziektenonderzoek.

Ontwikkelingsgraad:

pre-commercieel.

Voorstel:

licentie.

Biologische plantenziektenbestrijding (ref.: TT-1624-BT)

In samenwerking met een Zweedse universiteit industrialiseerde men het idee om het antagonistische effect van de schimmel *Trichoderma* spp aan te wen-

den tegen verscheidene pathogene fungi. Men gebruikt hiervoor de actieve myceliumvorm van de *Trichoderma* in tegenstelling tot eerder ontwikkelde behandelingen met de sporevorm.

Het mycelium leeft op een compost die de noodzakelijke nutriënten bevat en die met grote overlevingskansen onmiddellijk werkzaam is na toevoeging aan de besmette bodem. Het product is zeer effectief ten overstaan van ondermeer grijze schimmels op aardbeien, bladschimmels op aardappelloof en bruin rot op de aardappelen, zwarte stippen op rozen. Het product is momenteel op de markt in Zweden en de aanbieders bieden een productielicentie-overeenkomst aan voor de regio België en Nederland. Partners reeds actief in productie van grondverbeteraars of compostproductie zijn aangewezen partners.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel product.

Voorstel:

productielicentie.

Optische 3D coördinatenmeting (ref.: TT-1626-O)

Dit systeem maakt gebruik van gestructureerd licht om oppervlaktegesteldheden of coördinaten van een proefobject te bekomen. Het basisprincipe van deze methode gaat uit van een projector die het onderwerp met een lijnenraster belicht. Een opnamecamera die vanuit een andere richting een beeld van dit raster opneemt, zal een vervormd raster waarnemen (afhankelijk van de vorm van het onderwerp). De hoogte van elk punt ten opzichte van een referentievlak is dan gekend. Om de ruimtelijke coördinaten te kennen, zijn er minstens drie dergelijke metingen nodig. Om deze twee bijkomende metingen uit te voeren, moet de opnamecamera echter niet verplaatst worden. Het is voldoende om enkel de belichting te verplaatsen. De proefopstelling gaat uit van een draaibaar meetplateau waarop het onderwerp wordt geplaatst. De camera is via een bevestigingsarm boven het voorwerp gemonteerd. Wanneer het plateau verdraaid wordt, beweegt de camera mee. Deze ziet dus het voorwerp vanuit

TECHNOLOGIETRANSFER

dezelfde positie. Het gestructureerd licht valt onder een zekere hoek op het voorwerp. De projector blijft op dezelfde plaats, ook wanneer camera en voorwerp (plateau) bewegen. Naast het voordeel van de contactloze meting, hoeft daarenboven het te meten onderwerp niet nauwkeurig gepositioneerd te worden. Het meetprincipe is onafhankelijk van de positie en de eigenschappen van de gebruikte beeldopnemer.

Ontwikkelingsgraad:

het prototype laat een maximaal meet-volume van $100 \times 100 \times 70 \text{ mm}^3$ toe, de meetonzekerheid is maximaal 0,01 mm.

Voorstel:

knowhow transfer.

Biodegradatie van gechloreerde solventen

(ref.: TT-1627-C)

De grote dichtheid van gechloreerde solventen ten opzichte van water en de beperkte oplossing in water, maken dat deze producten, éénmaal in de bodem ingedrongen, meestal moeilijk te saneren verontreinigde pluimen vormen.

Een Amerikaanse universiteit ontwikkelde een procédé om deze producten, samengebracht onder de verzamelnaam 'DNAPL' (Dense non-aqueous phase liquid), te saneren door een effectieve biodegradatie in situ. De behandeling heeft ook positieve effecten op de capillaire activiteiten van de bodem. De aanbieder voorziet in exclusieve of niet-exclusieve licentierechten. Verdere technische details worden pas vrijgegeven na het ondertekenen van een geheimhoudingsakkoord.

Ontwikkelingsgraad:

piloot-schaal.

Voorstel:

licentie.

Partikel inspectie

(ref.: TT-1629-MF)

Een Israelische firma, actief in visie-systemen, heeft een real-time partikel inspectie visie-systeem ontwikkeld. Toepassingen zijn het opmeten van de

grootte en de distributie van de grootte van allerlei partikelstromen, zoals aerosol-druppels, poeders, cellen, korrels, rookdeeltjes, kleine objecten enz. Het toestel neemt beelden met een videocamera die in real-time verwerkt worden door een rekenmodel dat ondermeer rekening houdt met overlappingen van 2 partikels.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar.

Voorstel:

te bespreken.

Oogstrobot

(ref.: TT-1630-R)

Een high tech bedrijf heeft een automatische plukmachine ontworpen voor serres. De technologie is een combinatie van robotica en visie-technologie. Het toestel bepaalt zelf welke vruchten plukrijp zijn aan de hand van grootte en kleur. Het plukken gebeurt volgens de positie van de vrucht aan de stam. De geplukte vruchten kunnen automatisch in krat-ten gesorteerd worden naar grootte. Het bedrijf zoekt een strategische partner voor verdere ontwikkeling.

Ontwikkelingsgraad:

prototype.

Voorstel:

joint venture.

Corrosie monitor

(ref.: TT-1635-MF)

Een Amerikaans instituut ontwikkelde een kleine monitor die on line en in situ de corrosie van een metalen structuur opvolgt. Men maakt gebruik van een cel die men aanbrengt op de structuur en die dezelfde oxidatie-omstandigheden creëert als in werkelijkheid. De intensiteit en de omvang van de corrosie worden bepaald door de corrosie-stroom te meten. De methode is geschikt voor het meten van algemene en uniforme corrosie. Verschillende prototypes zijn getest en het systeem is gepatenteerd.

Ontwikkelingsgraad:

prototype.

Voorstel:

productielicentie.

Mobiele volumetrische betonmixer (ref.: TT-1636-B)

Een Amerikaanse onderneming met 20 jaar ervaring in volumetrische dosering en continue mengsystemen produceert continue betonmixer vrachtwagens.

De vrachtwagen beschikt over vaten en trechters voor het laden van zand, aggregaat, cement, water en toevoegstoffen. Op de plaats waar beton of mortel gestort moet worden, wordt het beton volumetrisch, nauwkeurig (1% cement) en in situ gemengd op de vrachtwagen en uitgestort.

De onderneming beschikt over een ganse range van modellen, gaande van $1,5 \text{ m}^3$ meeneemcapaciteit met een productiedebiet van 11 m^3 per uur tot 10 m^3 meeneemcapaciteit met een productiedebiet van 70 m^3 per uur.

Een aantal voordelen in vergelijking met de gekende systemen zijn: productie van steeds verse beton, de transporteenheid is tevens de mengcentrale, men hoeft nooit meer te mengen dan ter plaatse nodig is, gemakkelijk onderhoud, bijzonder interessant voor kleinere werken zoals wegdekreparaties aan wegen. De bijvulling van de behouders op de vrachtwagen kan meestal gebeuren op een meer nabij gelegen plaats.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar.

Voorstel:

distributie.

Robotreiniger vaten (ref.: IN-762-P)

Een Zwitserse firma ontwikkelde een automatische reinigingsinstallatie voor vaten, containers en tanks. Een automatische arm met roterende borstel volgt pneumatisch de binnen- en buitenwand van het vat, zodat een reiniging met een minimum aan reinigingsmiddel uitgevoerd wordt. Het geheel is transporteerbaar opgesteld in een geventileerde cabine. Er kan gereinigd worden met water, solventen of detergenten, waarvoor een hergebruikssysteem voorzien is.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar.

Voorstel:

te bespreken.

*GOM-West-Vlaanderen evalueerde
het ontwerp Ruimtelijk
Structuurplan Vlaanderen*

In juli 1996 heeft de Vlaamse regering het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voorlopig goedgekeurd. Hierdoor kreeg dit plan het statuut van 'ontwerp'. In de periode tussen 1 december 1996 en 28 februari 1997 kon iedereen zijn bedenkingen over dit ontwerp overmaken aan de Vlaamse overheid. Daarna zal het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen normalerwijze definitief vastgesteld worden.

Ook de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen (GOM-West-Vlaanderen) heeft zijn bedenkingen overgemaakt. Zij werden vooral geformuleerd vanuit het uitgangspunt dat voldoende rekening moet gehouden worden met de eigen kenmerken en mogelijkheden binnen de provincie. Deze kenmerken en potenties zijn immers niet overal in Vlaanderen dezelfde. Waar mogelijk, moeten zij als troeven kunnen uitgespeeld worden; zij mogen niet 'ontkracht' worden door ongenueanceerde en/of stroeve bepalingen vanuit het Vlaamse niveau.

De bedenkingen van de GOM-West-Vlaanderen kunnen grosso modo gegroepeerd worden rond vier kerngedachten.

Een eerste gedachte heeft te maken met een goede taakstelling: wie doet wat in de ruimtelijke ordening van het land? Aan een hogere overheid mogen bepaalde taken slechts gegeven worden als verwacht kan worden dat een lagere overheid deze taken niet naar behoren zal kunnen uitvoeren; dit wordt het beginsel van de 'subsidiariteit' genoemd. De GOM-West-Vlaanderen meent dat in het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen ten onrechte een aantal taken aan het Vlaamse niveau toebedeeld worden en dat die taken in feite beter aan een lager niveau (in het bijzonder aan het provinciale niveau) gegeven worden. Het gaat onder meer om de afbakening van de stedelijke gebieden Brugge, Kortrijk, Oostende en Roeselare. Door gebrek aan voldoende kennis over concrete (sub-)regionale en lokale situaties loopt het Vlaamse niveau in deze gevallen dan ook gevaar verkeerde uitspraken en keuzen te doen.

Een tweede reeks bedenkingen betreft een aantal onduidelijkheden in het

ontwerp. Zo verwijst het ontwerp naar een tiental 'handleidingen' die nog moeten opgesteld worden. Het ontbreken van deze handelingen maakt het moeilijk om de ware betekenis van bepaalde uitspraken van het ontwerp in te schatten. Ook worden meerdere essentiële elementen in het ontwerp niet voldoende geconcretiseerd; over wezenlijke zaken wordt men hierdoor in het ongewisse gelaten (bijvoorbeeld over de 'natuurlijke structuur').

Ten derde merkt de GOM-West-Vlaanderen op dat het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen een aantal onjuistheden bevat. Een treffend voorbeeld is de raming van het aantal bijkomende woningen in de periode tot 2007. De raming is in het ontwerp overschat. Deze vaststelling is van belang omdat het geraamde cijfer verder in het ontwerp duidelijke consequenties heeft. Het ontwerp stelt ook dat de woongebieden van de gewestplannen (opge maakt om bruikbaar te zijn tot ongeveer 1980) voldoende ruimte bieden voor de bijkomende woningen tot het jaar 2007. Voor West-Vlaanderen blijkt dit in elk geval niet te kloppen met de werkelijkheid.

Tenslotte heeft de GOM-West-Vlaanderen ook bedenkingen bij een aantal opties en keuzen van het ontwerp. Zo kan men zich niet van de indruk ontdoen dat de zogenaamde Vlaamse Ruit (gebied Brussel-Gent-Antwerpen-Leuven) bevoordeeld wordt ten nadele van de andere gebieden van Vlaanderen. Het ontwerp bevat ook normen; voor sommige kan men zich vragen stellen. Voor eerst: moeten zij wel opgelegd worden? Een te sterk normerend optreden leidt tot rigiditeit, gebrek aan soepelheid en de ontkenning van waardevolle streekeigen aspecten; dit kan ook uitmonden in een niet uitvoerbaar zijn van het plan. Andere normen zijn wellicht wel nodig, maar blijken niet steeds getoetst aan de werkelijkheid.

Het feit dat de GOM-West-Vlaanderen een aantal punten van kritiek heeft, betekent niet dat deze instelling zich negatief opstelt tegenover het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Het ontwerp wordt integendeel in zijn globaliteit als zeer waardevol geëvalueerd. Het is een werkstuk waarin voor het eerst – als een officieel standpunt van de regering – een waardevolle visie geformuleerd wordt over de ruimtelijke ontwikkeling van Vlaanderen in zijn geheel.

BR - FONDSSEN

EEN KLARE KIJK OP BELEGGEN

BANK VAN ROESELARE
OP SPAREN STAAN GEEN JAREN.

Opening Doorgangsgebouw regio Kortrijk

Op 31 januari 1997 werd het nieuwe doorgangsgebouwencomplex te Wevelgem officieel geopend in aanwezigheid van minister E. Van Rompuy en Dr. O. Vanneste, gouverneur van West-Vlaanderen. Het doorgangsgebouwencomplex bevindt zich in de onmiddellijke nabijheid van het bedrijventerrein Zuid in Wevelgem. Het doorgangsgebouw is bedoeld als opstapje voor jonge bedrijven die nog in een groeifase verkeren en behoefte hebben aan productie en/of opslagruimte. Ook kandidaat-investeers, die bouwplannen voor een eigen vestiging nog even willen uitstellen zijn in het doorgangsgebouwencomplex welkom. Een tijdelijke huisvesting in het doorgangsgebouw biedt de 'rijpere starter' heel wat voordelen: de ondernemer kan het geld, gereserveerd voor nieuwbouw, besteden aan de verdere ontwikkeling van zijn bedrijf. Hij kan de nodige ervaring opdoen, wat betreft bouw en infrastructuur, om zo later een meer efficiënt bouwproject aan te vatten. Zo krijgt hij de gelegenheid om zich volledig te concentreren op de ontwikkeling van zijn markt, producten of diensten. De doorgangsgebouwen en bedrijvent centra in onze provincie zijn een initiatief van de GOM - West-Vlaanderen dat in 1983 het bedrijventerrein regio Kortrijk opstartte, als primeur voor Vlaanderen. Sedert de start van het bedrijventerrein regio

Kortrijk zijn reeds 90 bedrijven aan de slag gegaan met een gecumuleerde tewerkstelling van 445 arbeidsplaatsen.

In totaal huisvest de provincie West-Vlaanderen zeven bedrijvent centra en vijf doorgangsgebouwen.

Partners in het doorgangsgebouw Kortrijk zijn de GOM - West-Vlaanderen, Leiedal en het bedrijvent centrum Kortrijk. Het dagelijks beheer van het doorgangsgebouwencomplex werd toevertrouwd aan het bedrijvent centrum.

Remi Claey's Aluminium neemt activiteiten van Pechiney en van VAW over

Remi Claey's Aluminium, gevestigd te Lichtervelde, heeft in december 1996 de productie-eenheden voor gelaste buizen van twee grote Europese groepen overgenomen.

Remi Claey's Aluminium produceert aluminium halfafabrikaten in twee zeer verscheiden marktsegmenten. Allereerst produceert de firma aluminium gelaste buizen die verwerkt worden tot ladders, skistokken, buggy's, campingmateriaal en dergelijke. In dit marktsegment exporteert Remi Claey's Aluminium 99 % van haar productie. Remi Claey's Aluminium is ook producent van aluminiumprofielen voor transport (opleggers), industriële toepassingen en voor de bouwsector onder meer via haar filiaal RC System. In deze activiteit werd in de voorbije jaren meer dan 600

miljoen BEF geïnvesteerd in nieuwe installaties te Lichtervelde.

In de afdeling gelaste aluminium buizen werd minder geïnvesteerd, doch gezocht naar aanverwante activiteiten. In december 1996 ondertekende Remi Claey's Aluminium de akkoorden voor de overname van de activiteiten gelaste buizen voor afstandshouders voor dubbelglas van het Franse Pechiney-Bâtiment (namelijk de afdeling Intercal). Remi Claey's Aluminium participeert voor 75 % in deze onderneming.

Met de overname van Intercal kan Remi Claey's Aluminium een volledig gamma gelaste buizen aanbieden op de West-Europese markt.

In Duitsland heeft Remi Claey's Aluminium het handelsfonds van de afdeling gelaste buizen van VAW AG uit Hannover overgenomen. Vier buizenmachines zullen naar Lichtervelde worden overgeheveld. De activiteiten van VAW waren de voorbije jaren sterk teruggebracht nadat VAW zich via een afzonderlijke investering vooral richtte op de automobielsector. Zo worden de achterassen van de BMW 5 series in dikwandige aluminium gelaste buizen geproduceerd te Hannover. Deze laatste activiteit gaat niet over naar Remi Claey's Aluminium en wordt in Hannover verdergezet.

In 1996 realiseerde Remi Claey's Aluminium een omzet van 4,2 miljard BEF. Bij het bedrijf in Lichtervelde werken 410 mensen. Het dochterbedrijf RC System stelt 200 personen tewerk.

Midest 97 te Parijs: deelnemen met de Vlaamse GOM's

De Franse toeleveringsvakbeurs Midest (Salon International du Sur Mesure Industriel) is in volle expansie. In 1996 werd een recordaantal van 47.591 bezoekers geteld. Vooral het aantal buitenlandse bezoekers (6.401) steeg fors met liefst 11,4 %. Met 2.059 deelnemers (waarvan 432 buitenlanders) is Midest ongetwijfeld een van de dominerende toeleveringsvakbeurzen in Europa. Een overtuigende aanwezigheid van Vlaamse toeleveringsbedrijven op deze vakbeurs is dan ook een noodzaak. Zoals steeds bieden de Vlaamse GOM's op deze vakbeurs aan geïnteresseerde bedrijven, vooral KMO's, een geschikte formule aan. De GOM's stellen kant-en-klare stands ter beschikking aan

(voor een internationale vakbeurs van dit niveau) haalbare prijzen. Deze stands, samen met de dienstverlening van de GOM's, maken het de KMO's mogelijk om met een minimum aan formaliteiten deel te nemen aan Midest 97 van 24 tot en met 28 november 1997 in het 'Parc des Expositions - Paris Nord'.

Voor meer informatie omtrent deze groepsstand kan men steeds terecht bij de heer L. Vermandere, GOM - West-Vlaanderen, tel. 050/35 81 31, fax 050/36 31 86.

Grafische sector vraagt drukkers

In de grafische sector blijven tal van vacatures met speciale en (vaak) hoogtechnologische vereisten ongevuld. Tot deze vaststelling kwam Febelgra West-Vlaanderen (Federatie van grafische bedrijven West-Vlaanderen) die in samenwerking met het KTA-Brugge, KTA-Heule en VTI-Brugge op 6 februari jongstleden een persconferentie organiseerde om de beroepskansen voor jongeren in deze sector extra in de verf te zetten.

In 1995 bedroeg de tewerkstelling in de grafische sector in West-Vlaanderen 3.459 personen. Het arrondissement Roeselare is koploper met 1.102 personen, gevolgd door Brugge (901) en Kortrijk (841).

De grafische sector is een sector in volle metamorfose. Traditioneel was de sector een zaak van familiebedrijven. Door de intrede van informatica kan elk bedrijf nu echter zelf instaan voor eigen prepress-activiteiten (de voorbereiding tot het drukken) zonder een beroep te doen op een drukkerij. De zware investeringen in moderne machines dwingt vele kleine familiale bedrijven ook tot fusies en joint ventures. Ook het automatiseringsproces in press en afterpress werd versneld. Als gevolg van deze evoluties is de grafische sector een hoogtechnologische sector geworden met toekomstmogelijkheden voor gespecialiseerde medewerkers zoals scanneroperator of drukker voor afstandsgestuurde drukpersen.

In West-Vlaanderen kunnen jongeren een grafische opleiding volgen aan het Brugse VTI en KTA en het KTA Heule. In totaal hebben zij 299 leerlingen in het grafisch dagonderwijs.

AGENDA

Zitdagen Vlaamse economische vertegenwoordigers (1ste semester 1997)

Land	Vl. ec. vertgw.	Standplaats	Datum	Kamer van
Japan	H. Hattori T. Oda	Tokyo Osaka	10.04.97	Oostende
Mexico	G. Cole	Mexico	16.04.97	Roeselare
Verenigd Koninkrijk	V. Decavel R. Van Cauwelaert	Londen Edinburgh	22.04.97	Ieper
Frankrijk	E. Roelandt M. Darras L. Van Den Bossche G. Van Belle C. Chantraine	Parijs Bordeaux Lyon Rijsel Straatsburg	25.04.97	Oostende
Duitsland	G. Scharpé W. Vangoidsenhoven G. De Ruyter J. Van de Vondel	Berlijn Keulen München Stuttgart	15.05.97	Veurne
Turkije	K. Desmet	Istanbul	22.05.97	Brugge
Verenigde Staten	A. Decraene P. Bauwens L. Kerkhof W. Robijn	Washington Atlanta Chicago Los Angeles	28.05.97	Roeselare
Hong Kong	B. De Guchteneere	Hong Kong	03.06.97	Kortrijk
Singapore	O. Cousy	Singapore	05.06.97	Roeselare
Zuid-Korea	M. Walravens	Seoul	11.06.97	Kortrijk
Italië	R. Croene G. Walravens M. Mehuys	Rome Rome Milaan	17.06.97	Ieper

Bedrijven die in deze landen exportproblemen ondervinden of contacten wensen te leggen, doen er goed aan zo spoedig mogelijk een afspraak vast te leggen, zodat de vertegenwoordigers zo mogelijk nog voor hun terugkeer het gesprek kunnen voorbereiden. Deze afspraak kunt U aanvragen bij het provinciaal kantoor van Export Vlaanderen - Baron Ruzettelaan 29 bus 3, 8310 Brugge. Tel. 050/35.81.40; fax 050/35.87.57.

Transatlantische bedrijvencontacten voor Amerikaanse en Europese bedrijven, Eeuwfeestpaleizen Heizel te Brussel, 27, 28 en 29 mei 1997.

PC stuntdag, Computerbeurs voor het grote publiek, De Hallen Kortrijk, 23 maart 1997.
Info: 056/20.40.00.

PICS Software Show, Software voor logistic applications, De Hallen Kortrijk, 26 en 27 maart 1997.
Info: 056/20.40.00.

Prelude, collectieve preshow van Belgische meubelproducenten. De Hallen Kortrijk, 21 en 22 april 1997.

Infopol, 2e internationale vakbeurs voor uitrusting van politie, rijkswacht en bewakingsondernemingen. De Hallen Kortrijk, mei 1997.
Info: 056/20.40.00.

Contactdagen voor bedrijven in de voedings- en drankensector in Kopenhagen en Oslo, georganiseerd door Export Vlaanderen, van 12 tot 16 mei 1997.
Info: 02/504.87.08.

AGENDA

Vakbeursprogramma van de Vlaamse GOM's

De Vlaamse GOM's voorzien de organisatie van een groepsstand voor KMO's op de volgende internationale vakbeurzen:

Naam en plaats	Data	Onderwerp
Hannover Messe Hannover	14/04-19/04/97	toelevering
Interzum Keulen	02/05-06/05/97	meubeltoebereiden
Intertronic Parijs	03/06-06/06/97	elektronica
Anuga Keulen	11/10-16/10/97	voeding
KIF, Kobe (Japan)	october '97	verbruiksgoederen
Batimat Parijs	3/11-8/11/97	bouwmaterialen
Midest Parijs	24/11-28/11/97	toelevering

Deze lijst is niet limitatief.

De groepsstand van de Vlaamse GOM's bestaat uit volledig uitgeruste stands en heeft als voornaamste voordeel dat heel wat organisatieproblemen in verband met de deelname aan de vakbeurs door de GOM's worden behartigd zodat de deelnemers zich maximaal kunnen concentreren op hun commerciële opdracht.

Verdere informatie: GOM-West-Vlaanderen, Afdeling Bedrijfsontwikkeling. Tel. 050/35.81.31.

Workshops voor bedrijven actief in de subsectoren bouw- en afwerkingsmaterialen in Milaan, Rome of Bologna, georganiseerd door Export Vlaanderen, begin juni 1997.

Info: tel. 02/504.88.13;
fax. 02/504.88.99.

Multisectorale zending naar Polen, georganiseerd door Export Vlaanderen en de Kredietbank, 23 tot en met 27 juni 1997.

Info: tel. 02/504.88.44; fax. 02/504.88.95.

Multisectorale zending naar Rusland, georganiseerd door Export Vlaanderen van 21 september tot 26 september 1997.

Info: tel. 02/504.88.44;
fax. 02/504.88.95.

Forum for Applied Technology, georganiseerd door de Fakulteit van de Landbouwkundige en Toegepaste Biologische Wetenschappen van de Gentse Universiteit en de GOM-West-Vlaanderen, het Pand, Gent, 25 & 26 september 1997.

Info: tel. 050/35.81.31;
fax. 050/36.31.86.

Workshops 'Bouw en aanneming en milieu in Polen en in de Tsjechische Republiek' voor Vlaamse bedrijven actief in de bouw-, engineering en/of milieusector, georganiseerd door Export Vlaanderen in samenwerking met de VCB, de ORI en het FITA, april 1997.

Info: tel. 02/504.88.13;
fax. 02/504.88.94.

Projecten goedgekeurd in het kader van het Doelstelling 5b-programma

Het Managementcomité voor het doelstelling 5b-programma 'Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied' heeft in zitting van 2 december 1996 een positieve beslissing genomen inzake toekenning van Europese steun aan acht projecten.

In het kader van de ontwikkeling van de structurele omgevingsfactoren van strategisch economisch belang werd prioriteit gegeven aan de structurele maatregelen die een oplossing moeten bieden voor de drinkwaterproblematiek in de Westhoek. Aan de projecten 'Aanvullende werken in het kader van de bouw van het waterproductiecentrum Zillebeke', 'Onderzoek voor de winning van infiltratiewater ter hoogte van de Avekapellekreek' en 'Bouw van een denitrificatie-installatie De Blankaart' werd 25 % Europese steun toegekend vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Tevens werd steun toegewezen vanuit het Europees Sociaal Fonds (ESF) aan de volgende specifieke opleidingsprojecten:

Opleidingen ter bevordering van de economische groei van KMO's door het toepassen van actuele opleidingstechnieken;

Integratie Distributietechnologie Oostende (afgekort: INDISTO);

Vernieuwende technologieën voor Horeca-opleidingen;

Opleiding PLC-technieken Ieper (afgekort: OPTIE).

Met het oog op het bestendigen van de land- en tuinbouwactiviteiten werd 50 % steun van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) goedgekeurd voor het project 'Creëren, stimuleren en commercialiseren van hoeveproducten'.

In zitting van 20 januari 1997 heeft het Managementcomité Europese steun toegekend aan volgende projecten.

Vooreerst werd 25 % Europese steun principieel toegekend vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) aan het project 'promotie van het luchthaven-gebonden bedrijvenpark te Oostende'. Deze intense promotiecampagne is het noodzakelijke verlengstuk op de aanzienlijke inspanningen inzake infrastructuur op het luchthavengebonden bedrijvenpark en de luchthaven te Oostende.

In het kader van het verder ontwikkelen van het visserijtoerisme werd principieel beslist om 33 % EFRO-steun toe

Dr. N. Vanhove / Dr. J. Theys

West-Vlaanderen 2000

*Een strategie
voor
economische ontwikkeling*

Westvlaams Economisch Studiebureau

WES

Te bestellen bij WES, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge-Assebroek. Prijs: 1.020 fr.

te wijzen aan het project 'uitbreiding en modernisering van het Noordzee-aquarium te Oostende'. Het gebouw wordt uitgebreid met ongeveer 600 m². Via het project wordt het aantal aquariumbakken uitgebreid van 13 tot 40. In het vernieuwde project zal voornamelijk de nadruk worden gelegd op het thema 'vis als voedselbron voor de mens'.

Tenslotte werd 50 % steun toegekend uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) aan het project 'stimuleren van de teelt van aardbeien, aardbeienplantgoed en kleinfruit'. Dit reconversieproject kadert in de maatregelen ter behoud van de rendabiliteit en de tewerkstelling op de kleinere landbouwbedrijven.

Voormelde projecten worden definitief goedgekeurd nadat onder meer de nodige cofinanciering van de lidstaat is vastgelegd.

Krachtige impulsen nodig voor kusttoerisme

Op de nieuwjaarspersdag van Westtoerisme werd de balans opgemaakt van het voorbije toeristische jaar.

Het hotelwezen in West-Vlaanderen ging in 1996 met 0,3 % achteruit en de hotels aan de kust met 2,2 %. Pluspunt was het hotelwezen te Brugge dat aangroeide met 3,4 %. Bij de huur-vakantiewoningen daalde het aantal overnachtingen met 6,3 % in een jaar tijd en met 25 % sinds 1992. De kampeersector ging achteruit met 5,7 %. De vakantiecentra daarentegen kenden een

groei van 3,3 %. De meest positieve cijfers zijn echter deze van het jeugdlogies met een groei van 5,8 % in heel de provincie.

Uit deze cijfers blijkt dat er minder verblijfstoeristen naar de kust komen. Het is de binnenlandse markt die voor de periode 1992-1995 met 15 % achteruitgaat. Opmerkelijk is dat de buitenlandse markt een groei noteert van 9 %.

Diverse initiatieven moeten de negatieve trend van het kusttoerisme ombuigen. De voorzitter van Westtoerisme denkt hierbij in de eerste plaats aan het kustactieplan van de Vlaamse overheid. Het actieplan heeft tot doel de diversificatie en de kwaliteit van het kustaanbod te verbeteren, het openbaar domein te verfraaien en de wegeninfrastructuur en verkeersleefbaarheid in en rond de badplaatsen aan te passen. De voorzitter wees ook op het belang van het aantrekken van culturele evenementen waarbij de bezoekers naast het culturele evenement ook de stad en streek willen ontdekken. Zo is de tentoonstelling 'Van Ensor tot Delvaux', het kunstevenement van 1996, met 345.000 bezoekers, een absolute topper gebleken met een grote uitstraling voor handel en tewerkstelling.

Dr. O. Vanneste, gouverneur van West-Vlaanderen, wees in zijn toespraak op het economisch belang van de toeristische sector met een totale omzet van 80 miljard BEF en een corresponderende tewerkstelling van 20.000 à 25.000 personen (jaar - equivalent).

Volgens de gouverneur zijn de internationalisering van het reisgedrag, de onaanpaste infrastructuur en een gebrek aan gevarieerde vrijetijds mogelijkheden de factoren, verantwoordelijk voor de achteruitgang van het kusttoerisme. Om de neergaande trend om te buigen pleit de gouverneur voor een impulsprogramma met een jaarlijkse inbreng van een miljard fr. gedurende vijf jaar. Daarbij moet in de eerste fase het accent worden gelegd op de productverbetering en in de tweede fase op promotie. Voor het samenbrengen van financiële middelen moet er gestreefd worden naar een samenwerking tussen de particuliere en publieke sector. Een toeristische belasting van circa 250 miljoen BEF in een fonds voor kustrenovatie is een mogelijkheid. Aan de Vlaamse regering en de provincie zou kunnen gevraagd worden 500 miljoen BEF in hun respectievelijke begrotingen in te schrijven.

Meeting in Brugge

De vzw Congrespromotie Brugge (CPB) heeft einde 1996 een balans opgemaakt van 14 maanden werking.

CPB organiseert congressen en seminars in Brugge met een maximum van 500 man.

Uit een economische doorlichting van het toerisme te Brugge, uitgevoerd door het WES in 1992, bleek immers dat de toeristische sector in Brugge binnen het segment congressen, colloquia en seminars nog groeikansen onbenut liet.

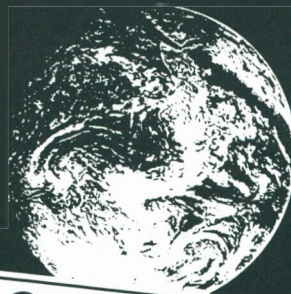
ZEEBRUGGE: THE PLACE TO BE FOR BUSINESS

Investeer nu in de toekomst. De Transportzone Zeebrugge biedt ruimte (gronden) en burelen voor alle Haven- en Transportgebonden bedrijven.

Voor inlichtingen en begeleiding bel nu
NV TRANSPORTZONE op het nummer 050 / 54.76.47
(internationaal /3250.547.647)

TRANSPORTZONE ZEEBRUGGE NV

**AN OFFICE WITH A
WORLDWIDE VIEW!**

bisat 050.33.78.16

Onder impuls van marketingspecialist Hugo Slimbrouck werden de krachten gebundeld in de vzw CPB, ook bekend onder de naam 'Meeting in Brugge'.

CPB haalde het voorbije jaar 81 meetings naar Brugge. Dit resulteerde in een omzet van 168 miljoen BEF. Deze congressen waren voor tweederde afkomstig uit de bedrijfsweld, vooral uit de medische en de farmaceutische sector. Tweederde van de congresklanten komt ook uit België. In totaal leverden de congressen 5.676 overnachtingen op. Gemiddeld spendeerde de congresklant 10 à 12.000 BEF per persoon, het geld voor de overnachting inbegrepen.

Zo had in februari 1997 het congres van IFCA, de internationale federatie van cateringbedrijven voor luchtvaartmaatschappijen, plaats te Brugge. (In totaal 4.000 overnachtingen over 4 dagen gespreid).

In oktober 1997 zal in Brugge een groot archeologisch congres doorgaan.

Voordrachten

Dr. ec. N. Vanhove sprak op 25 november te Roeselare over 'De opdracht van de GOM-West-Vlaanderen: bevordering van de economische ontwikkeling van de provincie tijdens de voorstelling van het Link-programma van de GOM-West-Vlaanderen'; op 5 februari te Brugge over 'Evaluatie van het ontwerp van ruimtelijk structuurplan Vlaanderen door de GOM-West-Vlaanderen', Raad van Bestuur Westvlaamse intercommunale voor economische expansie en reconversie; op 9 februari te Brugge over 'Kansen en remmen voor een dynamisch economisch beleid in onze regio', slottoespraak statutaire vergadering van het NCMV regio Brugge-Torhout-Oostkust;

Dr. iur. J. Callens sprak op 14 januari 1997 te Diksmuide voor het ACV over 'De economische toestand van de Westhoek: waarheen?'

Lic. L. Vermandere sprak op 2 februari 1997 over 'De economische situatie van de regio Oostende-Veurne-Diksmuide' voor het ABVV Oostende.

Handelsir. R. De Keyser sprak op 3 december 1996 te Berlijn over de 'Ex-post evaluation of the Contribution of the European Local Fund within the framework of the operational program for the Westhoek' tijdens de 'European Conference on Evaluation Methods for Structural Funds Intervention'; op 13 februari 1997 te Brussel voor de Unie van buitenlandse toeristische diensten over 'Les tendances récentes sur le marché touristique belge'.

ec. P. Van Impe sprak op 6 december 1996 te Durbuy over 'De dreiging van de Fly and coachformule voor de klassieke autocarrondreizen' tijdens het achtste federaal congres van de fbaa.

Lic. J. Hemschoote sprak op 9 december 1996 te Ieper over 'Het arrondissement Ieper in het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen' voor de Kamer voor Handel en Nijverheid van de Westhoek; op 8 januari 1997 te Diksmuide over 'West-Vlaanderen in het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen' voor het ACV Oostende-Westhoek; op 15 januari 1997 te Roeselare over 'Het Voorontwerp Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen, deelgebied Zone Zuidoost voor de Stedelijke Raad voor het Leefmilieu. op 20 januari 1997 te Beernem over 'West-Vlaanderen in het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen' voor het Gemeentebestuur Beernem. op 22 januari 1997 te Diksmuide over 'De Westhoek in het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen' voor het Streekplatform Westhoek. op 3 februari 1997 te Diksmuide over 'De Westhoek in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen' voor de Kamer voor Handel en Nijverheid van de Westhoek.

ir. arch. F. Van de Sande sprak op 14 januari 1997 te Roeselare voor het ACV-Verbond Midden West-Vlaanderen; op 21 januari 1997 te Roeselare voor het Intercomice West-Vlaanderen en op 19 februari 1997 te Kortrijk voor het ABBV-Verbond Kortrijkse over 'Het Ontwerp van Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het Voorontwerp Struc-

VORMINGSINSTITUUT VOOR KMO WEST-VLAANDEREN

*Resultaatgerichte taalopleidingen
voor professionele doeleinden*

U zoekt een taaltraining op maat
voor uw bedrijf of voor uzelf?

Geen probleem.

Het vormingsinstituut biedt u een professionele oplossing.

Individuele & bedrijfsinterne taaltraining op maat

Frans, Engels, Duits, Spaans, Italiaans, Portugees, Grieks, Zweeds, Tjechisch,
Hongaars, Pools, Roemeens, Japans, Russisch, Chinees of Arabisch

Wij geven u graag taaladvies op maat van uw onderneming.

Contacteer:

Mieke Vandemoortele,
taalcoördinator Vormingsinstituut voor KMO Brugge
tel: 050/40.30.60 - fax: 050/40.30.61

Roland Vercaempst,
taalcoördinator Vormingsinstituut voor KMO Kortrijk
tel: 056/26.02.00 - fax: 056/22.81.07

Het WES biedt een brede waaier van begeleiding aan op volgende terreinen:

1. Bedrijfsinterne milieuzorg:

- ➔ Bedrijfsmilieuanalyse op maat van uw bedrijf:
 - ☞ Milieu-impact;
 - ☞ Milieuadministratie;
 - ☞ Milieukosten;
 - ☞ Milieubeleid;
- ➔ Milieuzorgsysteem: ISO 14001, EMAS-registratie en BS 7750;
- ➔ Emissiepreventie (procesgeïntegreerde saneringsstudie);
- ➔ Opsporen en evalueren van milieuvriendelijke productietechnieken (BATNEEC);
- ➔ Controle productverliezen via emissies (vast afval en afvalwater);
- ➔ Opleidingsprogramma's intern en extern.

2. Decreet bedrijfsinterne milieuzorg:

- ➔ Uitvoeren van milieuaudit;
- ➔ Opstellen van een milieujaarverslag.

3. Vergunningen:

- ➔ Milieuvergunning;
- ➔ Vergunning voor winning van grondwater;
- ➔ Vergunning voor captatie van oppervlaktewater.

4. Relevante milieuwetgeving:

- ➔ Meldingsplicht afvalstoffen en emissiejaarverslag;
- ➔ Briefing naar aangesloten bedrijven op contractuele basis.

5. Afvalwaterbehandeling:

- ➔ Dimensionering afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Optimalisatie en rendementsbepaling afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Kosten/baten-analyse van het afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Evaluatie offertes afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Financiële impact milieuheffing;
- ➔ Slib als additionele bemester in de landbouw;
- ➔ Begeleiding klaarmeester (bedrijfsgericht).

6. Milieueffectenrapportering (MER):

- ➔ Erkende MER-deskundigen in alle disciplines vereist volgens het MER-Besluit.

Voor meer informatie kunt U zich richten tot:

WES Milieuonderzoek en -Advies,
Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge

050/35.84.42

050/36.31.86

vragen naar *ir. Johan Lammerant* of *ir. Frank Lagaisse*

tuurplan Zone Zuidoost' (arrondissementen Kortrijk, Roeselare, Tielt).

ir. Ph. Tavernier sprak op 30 januari 1997 te Brugge over de 'Evolutie van de productie en verwerking van huishoudelijke Afvalstoffen in West-Vlaanderen' tijdens het overleg van de Intercommunales voor Afvalverwerking; nam op 29 januari 1997 te Gent deel aan een panelgesprek op de studiedag

'Afval en emissiepreventie binnen bedrijfsinterne milieuzorg; nam op 6 februari 1997 te Brugge deel aan het panelgesprek 'zijn milieu-investeringen rendabel' georganiseerd door de Jonge Economische Kamer.

ir. F. De Mulder sprak op 12 & 16 december 1996 en 14 januari 1997 te Kortrijk en op 6 en 9 december 1996 en 13 januari 1997 te Brugge over 'Milieu-

zorgsystemen en de integratie met kwaliteitszorg' en over 'Subsidiemogelijkheden bij milieu-investeringen' voor het Vormingsinstituut voor KMO's naar aanleiding van de opleiding tot milieucoördinator van het tweede niveau.

ISO 9002 CERTIFICAAT

Inzet
en energie,
met
waarborg.

GASELWEST

Imewo

ELECTRABEL

MENS, MILIEU EN ENERGIE

OP DE LEESTAFEL

AeroAtlas West-Vlaanderen. Het zuiden van de provincie, Lannoo in samenwerking met het Gemeentekrediet, 382 blz., 2.450 fr.

De AeroAtlas brengt het zuiden van de provincie West-Vlaanderen in 304 foto's in beeld en omvat het hele gebied tussen de Franse grens en de lijn Tielt-Diksmuide. Steden als Kortrijk, Ieper, Roeselare, Veurne, Poperinge, de bochtige oevers van de IJzer en Leie zijn duidelijk in het landschap herkenbaar.

De initiatiefnemers kozen een zeer gedetailleerde schaal voor de atlas. Een centimeter op de luchtfoto is in werkelijkheid een strook van 100 m. De luchtfoto's werden op een hoogte van 4.500 m genomen. Het opnameschema is volledig voorgeprogrammeerd en satellietgestuurd. De firma Aerodata uit Deurne vliegt hiervoor met een speciaal aangepast vliegtuig. Bij de firma Aquaterra uit Gent worden alle beelden, nadat ze zijn ingescand, digitaal verwerkt. Daarna worden ze via de computer op de juiste schaal gebracht en worden ze georeferenciert.

De atlas is een nuttig instrument voor de overheid, onderwijsinstellingen, projectontwikkelaars en immobielimaatschappijen. Ook urbanisten, landmeters en geografen maken er gebruik van.

In de reeks AeroAtlassen verschenen reeds 4 delen: AeroAtlas Antwerpen (Het zuiden van de provincie en de haven), AeroAtlas Brabant Wallon et Bruxelles, AeroAtlas Vlaams Brabant en Brussel, AeroAtlas West-Vlaanderen (Het zuiden van de provincie). De uitgevers voorzien 18 delen te publiceren om het volledige grondgebied van België te bestrijken. Dit à rato van 3 à 4 delen per jaar.

A.J. Bernstein/S.C. Rozen, Heilige Stieren, Lannoo, Tielt, 1996, 251 blz., 595 fr.

In 'Heilige Stieren. Over innerlijke obstakels die het werk belemmeren en hoe die uit de weg te ruimen zijn', zet dr. Albert Bernstein zijn twintig jaar ervaring in psychotherapie en bedrijfsadviesing in voor het onderzoek van voldongen uitgangspunten die vaak zelfvernietigend zijn. Heilige Stieren begeeft zich onder de oppervlakte en helpt u om de obstakels op uw weg te zien en te begrijpen.

Heilige Stieren is een nuttig boek dat u inzicht geeft en u in staat stelt om in uw werkgedrag feiten van verzinsels te scheiden. Het beschrijft 10 Heilige Stieren die u in de weg kunnen zitten en die u niet als problemen onderkent.

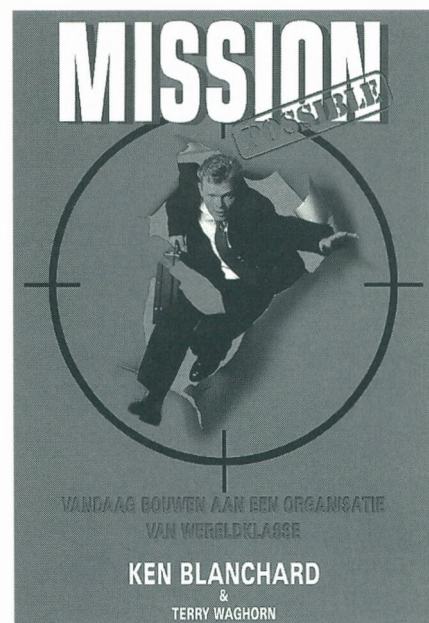
K. Blanchard en T. Waghorn, Mission Possible, Lannoo, 1997, 178 blz., 750 fr.

Om concurrerend te blijven in het bedrijfsleven, moet men niet alleen aandacht besteden aan wat er nu gebeurt met het doel om beter te presteren, maar ook aan wat men moet doen om in de toekomst concurrerend te blijven. Men moet, met andere woorden, tegelijkertijd het heden managen en de toekomst uitzetten. In 'Mission Possible' bieden de auteurs verfrissende voorstellen om de huidige organisatie te verbeteren terwijl men haar vervanging ontwerpt, een organisatie die kwaliteit, benchmarking, strategische planning, empowerment en kerncompetenties hoog in het vaandel voert. De auteurs condenseren in dit 'inspiratieboek' ingewikkelde managementtheorieën en promoten 3 belangrijke ideeën:

- Bij succes in organisaties gaat het erom aangesproken menselijke energie creatief te gebruiken.

- Van medewerkers partners maken is de manier om die energie aan te boren.

- Dit doet u door medewerkers op een betekenisvolle manier te betrekken bij het verbeteren van de huidige werkzaamheden van de organisatie of bij het creëren van haar toekomst.

Publicaties Wer/Wes/Gom - West-Vlaanderen

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1997: 595 fr. (BTW en port inbegrepen).

Buitenland: 750 fr. (port en kosten inbegrepen).

Steunende leden ontvangen het tijdschrift en de andere publicaties van het jaar.

België 1997: 995 fr. (BTW inbegrepen).

Buitenland: 1.300 fr. (port en kosten inbegrepen).

Uitgaven Wer en Gom - West-Vlaanderen

O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland, 1955.*

O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland, 1955.*

G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*

West-Vlaanderens economische groei, 1965, 172 blz.*

Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978.*
Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen, 1987, 400 fr.

Toeleveringsrepertorium Elektrotechniek & Elektronica, 1992, 1983, 600 fr.

Toeleveringsrepertorium Metaalsektor, 1994-1995, 1.200 fr.

Toeleveringsrepertorium Kunststoffen en Rubber, 1995-1996, 1.200 fr.

Toeleveringsrepertorium Sektor Industriële diensten West-Vlaanderen. Editie 1995-1996, 250 fr.

Reeks Wes (BTW en port inbegrepen)

- 1 G. Declercq & O. Vanneste, Het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*
- 2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij, 1959, 358 blz.*
- 3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge, 1959, 358 pp.*
- 4 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge, 1961, 463 blz.*
- 5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.
- 6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962, 256 blz.*
- 7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare, 1963, 336 blz.*
- 8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 184 fr.
- 9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 184 fr.
- 10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964, 189 blz.*
- 11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz.*
- 12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 297 fr.
- 13 O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt, 1968, 410 blz., 297 fr.

- 14 J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.
- 15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332 blz.*
- 16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 297 fr.
- 17 N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 297 fr.
- 18 J.M.I. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.
- 19 R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.
- 20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen, 1972, 209 blz., 290 fr.
- 21 N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 509 fr.*
- 22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot Franschman, 1973, 294 blz., 403 fr.
- 23 De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 216 fr.
- 24 Symarindus, De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.
- 25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.
- 26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220 blz., 445 fr.
- 27 E. Omeij, De Zeevisserij, 1981, 256 blz., 500 fr.
- 28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen 1982, 400 blz., 774 fr.
- 29 E. Omeij, Kwalitatieve discrepanties in de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz., 819 fr.
- 30 O. Vanneste, Verzamelde toespraken, 1980-1989, 1990, 520 blz., 1.060 fr.
- 31 N. Vanhove, J. Theys, West-Vlaanderen 2000 - Een strategie voor economische ontwikkeling, 1990, 468 blz., 1.020 fr.

Reeks Facetten van West-Vlaanderen (BTW en port inbegrepen)

- 1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge, 1972, 48 blz.*
- 2 C. Vermeersch, Het rekreatief buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.
- 3 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.
- 4 Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.
- 5 S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.
- 6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.
- 7 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.
- 8 De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.
- 9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in België, 1976, 84 blz., 151 fr.
- 10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.
- 11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.
- 12 S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.

- 13 Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48 blz., 105 fr.
- 14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.
- 15 Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.
- 16 Terreinbehoeften voor Tewerkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979, 76 blz., 159 fr.
- 18 Infrastructurale behoeften, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 19 Strukturaalanalyse van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz., 285 fr.
- 20 Zeebrugge en de maritimisering van zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.
- 21 Strukturaalanalyse van de metaalnijverheid in West-Vlaanderen, 1982, 156 blz., 314 fr.
- 22 Strukturaalanalyse van de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen, 1983, 120 blz., 248 fr.
- 23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.
- 24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz., 381 fr.
- 25 Financiële analyse van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1984, 56 blz., 124 fr.
- 26 Studie ter voorbereiding van een geïntegreerde actie voor de Westhoek, 1986, 116 blz., 280 fr.
- 27 Marktstrategie voor de Britse toeristische markt, 1986, 176 blz., 600 fr.
- 28 Huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz., 175 fr.
- 29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree, Sociaal-economische verantwoording en milieu-effectenrapportering, 1987, 112 blz., 250 fr.
- 30 Masterplan ter renovatie van de haven van Oostende, 1988, 36 blz., 95 fr.
- 31 Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid voor West-Vlaanderen, 1988, 32 blz., 85 fr.
- 32 Ready for the tunnel, 1988, 36 blz., 154 fr.
- 33 Hoeveel toerisme in de Westhoek, 1989, 88 blz., 226 fr.
- 34 Telekommunikatie morgen - Telematica-diensten en ISDN-netwerk, 1990, 28 blz., 95 fr.
- 35 Strategisch marketingplan voor het toerisme te Knokke-Heist, een toeristisch beleidsactieplan, 1991, 32 blz., 95 fr.
- 36 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-88, 1991, 44 blz., 136 fr.
- 37 De economische betekenis van het toerisme te Brugge, 1992, 96 blz., 260 fr.
- 38 Mogelijkheden voor het riviertoerisme in West-Vlaanderen, 1993, 72 blz., 170 fr.
- 39 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-1991, 1994, 32 blz., 200 fr.
- 40 Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen, 1994, 52 blz., 550 fr.
- 41 West-Vlaanderen in cijfers, 1995, 119 blz., 790 fr.
- 42 Het internationaal toeristisch marketingplan voor België, 1996, 84 blz., 790 fr.

* Uitgeput

milieuvriendelijke meststoffen ...

immobiëlen - clintonpark - roeselare

thuis in gebakken klei

know - how in aluminium

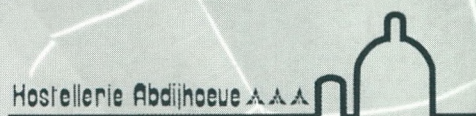
bedrijvencomplex roeselare

REMI CLAEYS ALUMINIUM
lichtervelde

hotel & business center hooglede

oudenburg

DESIMPEL

méér dan 100 jaar ondernemingszin !

ZEEBRUGGE

EEN NIEUWE HAVEN VOOR EUROPA

HAVENBESTUUR BRUGGE-ZEEBRUGGE
Louis Coiseaukaai 2 8000 Brugge

Telefoon 050-44 42 11 / Fax 050-44 42 24 / Telex 81.201